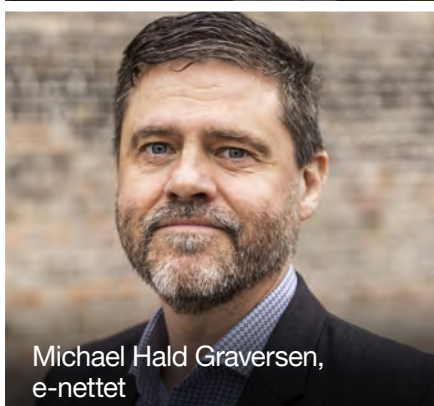
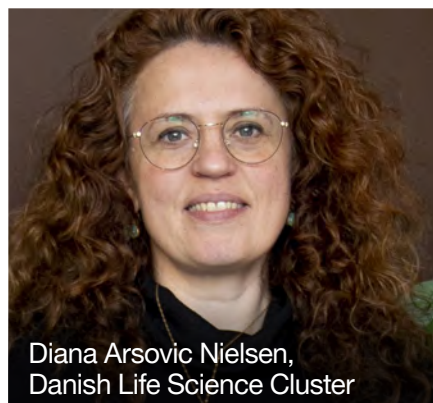
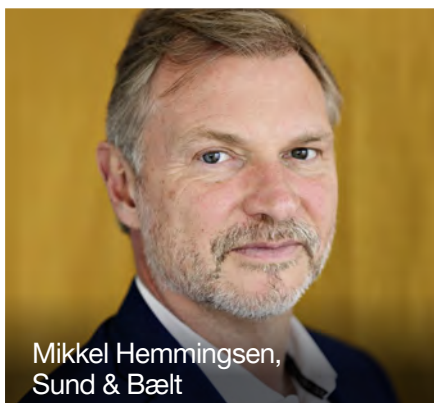
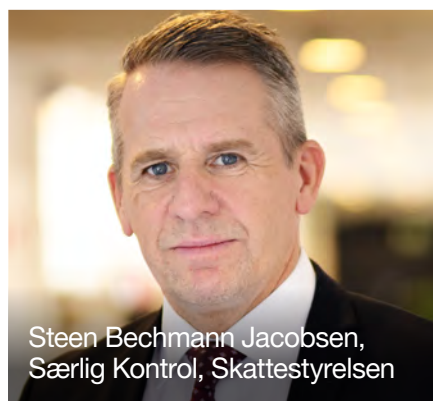

I **DETTE NUMMER:** | Læs ni interviews med ledere og eksperter, og få et indblik i deres erfaringer med nyttiggørelse af data samt forventninger til fremtiden | Få perspektiver på muligheder og udfordringer i forhold til at anvende data til at styrke den offentlige sektor |

CXO | MAGASINET

30|2022 UDGIVET AF PWC | TOPLEDERNES MAGASIN

Nyttiggørelse af data i den offentlige sektor

Ansvarshavende redaktion:

Mogens Nørgaard Mogensen,
senior partner og adm. direktør, PwC
Lars Baungaard, direktør og markedsleder, PwC
Pernille Stokholm Bøg, partner, marketing- og
kommunikationschef, PwC
For denne udgave udvidet med Christian Kilbo,
partner og markedsleder, Offentlig sektor, PwC, og
Jesper Tüchsen, director, Offentlig sektor, PwC

Udgiver: PwC

I samarbejde med:

Morten Asmussen, direktør, Stakehouse
Journalister: Signe Walther Mørck,
Nils-Ole Heggland og Berit Andersen
Grafisk design og grafik: Anette Riemann
Forsidefotos: Ritzau Scanpix

30. udgivelse 2022

ISBN 978-87-91837-99-9

Disclaimer: Dette magasin indeholder alene generel oplysning og kan ikke anses at have karakter af rådgivning. PwC påtager sig intet ansvar for skader eller tab, der direkte eller indirekte kan afledes af brugen af magasinet. PwC påtager sig således intet ansvar for tab som følge af fejlagtig information eller trykfejl i magasinet. Alle rettigheder forbeholdes. I CXO Magasinet refererer "PwC" til PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, som er et medlemsfirma af PricewaterhouseCoopers International Limited, hvor hver enkelt virksomhed er en særskilt juridisk enhed.

04-11

Store muligheder i data.

Ledere og eksperter ser stort potentiale i det datadrevne samfund. Læs i magasinet om deres erfaringer og forventninger til øget nyttiggørelse af data i den offentlige sektor

12-17

Data har udløst en langsom revolution i Region Hovedstaden

Interview med regionsdirektør Jens Gordon Clausen, Region Hovedstaden

18-23

Sikre grunddata er fundamentet for det digitale samfund

Interview med vicedirektør Morten Hvidberg, Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

24-29

Dataanvendelse er afgørende i kampen mod organiseret skatteøkonomisk kriminalitet

Interview med fagdirektør Steen Bechmann Jacobsen, Særlig Kontrol Skattestyrelsen

30-35

Vi vil se markant flere databaserede løsninger til patienter fremover

Interview med Lisbeth Nielsen, direktør, Sundhedsdatastyrelsen

36-41

Vores erfaringer med data sikrer enorme økonomiske besparelser og reduktion i CO₂-udledning

Interview med CEO Mikkel Hemmingsen, Sund & Bælt

42-47

Striks dataadgang er en udfordring for sundhedsforskere

Interview med CEO Diana Arsovic Nielsen, Danish Life Science Cluster

48-53

Data skal bidrage til at frigive ressourcer, kvalitetsudvikle og sikre varme hænder

Interview med direktør Søren Munk Skydsgaard, Socialforvaltningen, Københavns Kommune

54-59

Offentlige data skaber milliard-besparelser i den finansielle sektor

Interview med produkt- og udviklingsdirektør Michael Hald Graversen, e-nettet

60-65

Fri adgang til vejrdata styrker vækst og grøn omstilling

Interview med afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring, DMI

Ledere ser øget dataanvendelse som en løftestang for bedre offentlige services

Det danske samfund hører til blandt de mest digitaliserede i verden, og der er en bred anerkendelse af, at teknologi, dataanvendelse og digitalisering er væsentlige faktorer i forhold til at skabe en endnu mere velfungerende og værdiskabende offentlig sektor til glæde for medarbejdere, borgere, erhvervsliv og myndigheder.

Interviews foretaget til denne udgave af CXO Magasinet viser, at ledere og eksperter ser øget dataanvendelse som en løftestang for bedre offentlige services, og at man flere steder i den offentlige sektor er i fuld gang med at afdække og indfri potentialet ved det datadrevne samfund.

I Region Hovedstaden konstaterer regionsdirektør Jens Gordon Clausen, at dataanvendelse skaber små revolutioner, og at anvendelsen af data er flyttet helt ind i kernen af sundhedsvæsenet – selve behandlingen af patienterne og i patienternes møde med sundhedsvæsenet.

I Københavns Kommunes socialforvaltning fortæller direktør Søren Munk Skydsgaard om en digital omlægningsproces, hvor datadrevet ledelse skal styrke den daglige drift samt øge kvaliteten af borgerydelserne.

Også hos Skattestyrelsen er man opmærksom på, hvordan data og digitale værktøjer kan være med til at løfte styrelsens opgaver betragteligt. Således også hos fagområdet Særlig Kontrol, hvor fagdirektør Steen Bechmann Jacobsen og hans kolleger har ansvaret for at bekæmpe systematisk og organiseret økonomisk kriminalitet på skatteområdet.

Magasinet går tæt på Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE), og hvordan man arbejder med at højne kvalitet og tilgængelighed af offentlige data. Vicedirektør Morten Hvidberg forventer, at data integreres mere i opgaveløsningen hos myndigheder og virksomheder. Han forventer også, at vi vil se en stigning i antallet af brugere samt en større forståelse for, hvordan data kan gøre gavn. Hos DMI fortæller afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring Morten Thaarup om, hvordan frigørelse af vejrdato har gjort netop det.

Sundhedsdatastyrelsens direktør, Lisbeth Nielsen, konkluderer, at danske sundhedsdata er i verdensklasse, men fortæller også om de udfordringer, man arbejder med for at realisere potentialet ved anvendelse af sundhedsdata yderligere. I branchenetværket Danish Life Science Cluster ser CEO Diana Arsovic Nielsen frem til bedre adgang til sundhedsdata for forskerne og vurderer, at det vil skabe bedre diagnosticering og behandling i fremtiden.

I magasinet kan du også læse om, hvordan data anvendes hos Sund & Bælt-koncernen. Bl.a. forklarer CEO Mikkel Hemmingen, hvordan droner og tusindvis af sensorer bruges til at indsamle data på fx Storebæltsforbindelsen. Data, der er med til at spare Sund & Bælt – og dermed også samfundet – for store beløb og dertil hjælpe med at reducere CO₂-udledningen.

Produkt- og udviklingsdirektør hos e-nettet, Michael Hald Graversen, fortæller, hvordan e-nettet i samarbejde med finanssektoren, offentlige myndigheder, andre private aktører og datadistributører har udviklet løsninger, der har sparet finanssektoren og samfundet for mange millioner kroner.

I PwC har vi en ambition om at inspirere til løsninger og dermed udvikle både mennesker, organisationer og samfund. Magasinet er et eksempel på dette, og med det vil vi gerne sige en stor tak til de ledere og eksperter, der har valgt at bidrage med deres tid og indsigt i forhold til nyttiggørelse af data i den offentlige sektor.

God læselyst

Mogens Nørgaard Mogensen
Senior Partner og adm. direktør, PwC Danmark

[sundhed]

[energistyring]

[effektivisering]

[optimering]

[velfærd]

[registrering]

[sensorer]

Stort potentiale i det datadrevne samfund

Danmark er et af de mest digitaliserede samfund i verden, og det skaber gode forudsætninger for den fortsatte udvikling af den offentlige sektors dataanvendelse. Ledere i den offentlige sektor ser øget dataanvendelse som en potentiel løftestang for at levere bedre offentlige services med de samme ressourcer, herunder også et øget råderum samt mulighed for at opnå klimamæssige gevinster. Flere steder er man allerede i fuld gang med at afdække eller indfri potentialet.

[skat]

[offentlig service]

[forskning]

En udpræget digitalisering og et integreret samarbejde på tværs af sektorer har sammen med høje kvalitetsstandarder i offentlige data været med til at placere Danmark som et foregangsland, når det handler om at udnytte digitaliseringsagendaen til samfundets bedste. Med andre ord, så er vi godt på vej til at skabe et data-drevet samfund, og der er fortsat et stort potentiale i nyttiggørelse af data, som venter på at blive løst. Sådan lyder konklusionerne fra de eksperter og ledere, vi har interviewet til denne udgave af CXO Magasinet. Et potentiale, der er fokus på at afdække og indfri mange steder i den offentlige sektor.

“Vi ser, at den offentlige sektor har arbejdet seriøst og professionelt med digitalisering gennem en årrække efterhånden. Langt hen ad vejen kan man sige, at infrastrukturen er på plads til, hvad vi ser ske i disse år: en positiv udvikling i forhold til nyttiggørelse af data. En udvikling, der uden tvivl vil tage til i hastighed, efterhånden som offentlige og private aktører får større erfaring med dataanvendelse. Og en udvikling, der vil sikre en mere effektiv offentlig sektor. Vi ser, at ledere i mange myndigheder er opmærksomme på det store potentiale, der ligger i det datadrevne samfund,” siger Christian Klibo, partner og markedsleder for den offentlige sektor i PwC.

Data i den offentlige sektor

Et af de områder, der samfundsmæssigt har stort fokus, og hvor dygtig dataanvendelse allerede har gjort en forskel, er sundhedsvæsenet. En sektor, der i særlig grad har taget digitaliseringen til sig, og hvor udnyttelse af data de senere år har fået stigende indflydelse på den daglige drift til glæde for borgere og medarbejdere. Sådan lyder det fra regionsdirektør i Region Hovedstaden, Jens Gordon Clausen, der er øverste chef for ca. 45.000 medarbejdere og har sundheden for 1,9 millioner danskere som sin hovedopgave. Han fortæller, at data har udløst en langsom revolution i Danmarks største region. Systematisk brug af data og teknologi har bredt sig fra periferien og ind til kernen i sundhedsvæsenet: selve behandlingen af patienter og i patienternes møde med sundhedsvæsenet.

”I forvejen havde vi som stort sundhedsvæsen udbredt brug af teknologi i behandling og diagnostik, men også fx automatisk energistyring og sensorer til at styre vores ejendomme. Nu er digitalisering og omfattende databrug ved at blive helt grundlæggende for driften på vores afdelinger rundt om på hospitalerne,” siger Jens Gordon Clausen.

Effektivisering og ikke besparelser

Jens Gordon Clausen ser tre overordnede fordele ved den teknologiske udvikling og den større udnyttelse af data: For det første kan der høstes anseelige effektiviseringer i en sundhedssektor, der har udsigt til en aldrende befolkning med øget behov for hjælp. For det andet er det ofte muligt at behandle mere præcist, og for det tredje får borgerne – i kraft af teknologien – lettere og hurtigere adgang til sundhedsvæsenet, fx hjemmefra uden at skulle komme på hospitalet. Han ser på den anden side tre overordnede opgaver, han og andre lederkolleger i sundhedsvæsenet skal være med til at løse for at effektivisere og optimere sundhedsvæsenet yderligere. Det handler om at sætte den overordnede retning, hvor bl.a. teknologi og dataanvendelse har en vigtig rolle. Derudover handler det om at blive bedre til at fortælle om fordelene, og så handler det om at sikre, at organisationen har de rette kompetencer og de rigtige folk i spidsen for projekterne.

Og ikke mindst ser Jens Gordon Clausen en vigtig opgave i at forklare borgere og medarbejdere, at effektivisering gennem teknologi og dataanvendelse ikke handler om besparelser, men er et middel til at løse det stigende antal opgaver på bedste vis.

”I en organisation som vores – med mangel på arbejdskraft og et demografisk pres efter flere operationer og undersøgelser – er målet med effektiviseringer, databrug og teknologi ofte at nå flere undersøgelser, behandlinger og tilfredse patienter med de samme ressourcer,” siger Jens Gordon Clausen.

Løsning af fundamentale udfordringer

Netop fokus på at udnytte ressourcerne mere effektivt er en af de måske afgørende udfordringer for særligt den offentlige

“ I en organisation som vores – med mangel på arbejdskraft og et demografisk pres efter flere operationer og undersøgelser – er målet med effektiviseringer, databrug og teknologi ofte at nå flere undersøgelser, behandlinger og tilfredse patienter med de samme ressourcer “

Jens Gordon Clausen, regionsdirektør, Region Hovedstaden

[behandling]

[diagnostik]

sektor. Inden for mange væsentlige offentlige serviceområder oplever man ligesom i Region Hovedstaden, at efterspørgslen efter services hos borgerne stiger i et omfang, som det kan være vanskeligt for medarbejderne at følge med til at efterleve, fordi ressourcerne er knappe. Og det er her, brugen af data i

høj grad vil få en stor indflydelse på, hvordan serviceopgaverne bliver løst billigere og bedre.

“Data er allerede nu med til at løse de fundamentale samfundsmæssige udfordringer, vi ser med stigende efterspørgsel efter offentlige services. Effektivisering er helt nødvendig

“Data er en integreret del af Socialforvaltningens kernerdrift. Det er data, der skal hjælpe os i den daglige planlægning og til at udvikle kvaliteten af vores ydelser. Data er ikke en målsætning i sig selv, men skal gøre os endnu bedre til at opnå de målsætninger, som politikerne og vi selv sætter for arbejdet”

Søren Munk Skydsgaard, direktør, Socialforvaltningen, Københavns Kommune

i et samfund, hvor efterspørgslen på ydelser stiger, uden at budgetterne nødvendigvis følger med én til én. I den forbindelse ser vi et stort potentiale i at udnytte data til at skabe bedre og mindre ressourcekrævende løsninger. Og det samme gør man ledelsesmæssigt i den offentlige sektor,” siger Christian Klubo.

Data er ikke et mål, men et middel

Et andet sted i den offentlige sektor, hvor man mærker, at manglen på ressourcer påvirker evnen til at efterleve et øget velfærdsbehov, er på landets socialforvaltninger. For ligesom på sundhedsområdet gælder det også på socialområdet, at efterspørgslen på velfærdsydelser er stigende, mens der er en tiltagende mangel på arbejdskraft. Det er den virkelighed, Søren Munk Skydsgaard står i. Han er direktør i Socialforvaltningen i København, som har en strategi om, at datadrevet ledelse skal styrke den daglige drift samt øge kvaliteten af borgerydelserne.

“Data er en integreret del af Socialforvaltningens kernerdrift. Det er data, der skal hjælpe os i den daglige planlægning og til at udvikle kvaliteten af vores ydelser. Data er ikke en målsætning i sig selv, men skal gøre os endnu bedre til at opnå de målsætninger, som politikerne og vi selv sætter for arbejdet,” forklarer Søren Munk Skydsgaard.

Det indbyggede paradoks

Han forklarer, at man stadig er dér, hvor de kendte løsninger er meget små i forhold til den store udfordring, det er at skaffe hænder nok.

“Jeg håber ikke desto mindre, at teknologiske løsninger kan være en del af svaret. Også i forhold til at hjælpe medarbejderne med at træffe beslutninger i det daglige. Men det er og bliver helt afgørende, at det ikke er maskinerne, men vores medarbejdere, der træffer beslutningerne,” lyder det fra Søren Munk Skydsgaard.

Han konstaterer, at teknologi, digitalisering og data indeholder et indbygget paradoks, fordi det er nøglen til at efterleve det stigende velfærdsbehov med de tilgængelige ressourcer, men

samtidig kræver dataregistreringen ressourcer – og omtanke.

“Rigtig mange data registreres i dag af medarbejdere, der har med den direkte borgerkontakt at gøre. Derfor er det vigtigt, at vi ikke beder medarbejderne om at bruge mere tid på registrering, end hvad der er helt nødvendigt og formålstjenligt, da det jo er tid, der går fra borgerne. Hellere lidt for få gode data, der bruges aktivt, end en overflod af data, der ikke bruges,” siger Søren Munk Skydsgaard.

Data spiller afgørende rolle hos Skattestyrelsen

Også hos Skattestyrelsen har man for alvor fået øjnene op for, hvordan data og digitale værktøjer kan være med til at løfte styrelsens opgaver betragteligt. Det gælder for hele Skattestyrelsen, at man anvender data og digitale værktøjer i arbejdet med at styrke styrelsens arbejde. Således også hos fagområdet Særlig Kontrol, under Skattestyrelsen, hvor man har ansvaret for at bekæmpe systematisk og organiseret økonomisk kriminalitet på skatteområdet. Mængden af data er enorm, og derfor er det selve anvendelsen af data, der er kernen i styrelsens arbejde – dette gælder også Særlig Kontrol. For det er i struktureringen og sorteringen af data, at de kriminelle netværk opdages.

Steen Bechmann Jacobsen, fagdirektør for Særlig Kontrol, slår i den forbindelse fast, at der ligger et potentiale i at styrke de digitale værktøjer yderligere fremadrettet, både i form af indsamling og i strukturering af data, så de er lettere søgbare.

“Lige nu arbejder vores medarbejdere i en række forskellige systemer. Det ville være mere optimalt, hvis vi fik ét overordnet system, der automatisk henter data fra alle relevante steder – et single point of contact for vores medarbejdere. Det er noget af det, der skal til for at styrke vores indsats over for de mest alvorlige svigsager yderligere,” siger Steen Bechmann Jacobsen.

Fleere af de ledere og eksperter, CXO Magasinet har talt med, nævner stigende datamængder som en udfordring og ikke mindst, at optimeret datasortering og datastrukturering i høj grad er en afgørende faktor for, hvordan data anvendes optimalt fremadrettet.

“Med en enorm og kraftigt stigende datamængde i samfundet er det afgørende for både private og offentlige aktørers succes i dataanvendelse, at man finder effektive metoder til at fremsøge lige præcis de data, der er relevante for at løse alle de konkrete opgaver, der skal løses. Det handler om at få data til at hænge sammen på tværs af myndigheder og sektorer. Og det er en opgave, der prioriteres meget højt alle steder lige nu,” siger Christian Klibo.

Hovedopgave at få data til at hænge sammen

Netop det at få data til at hænge sammen på tværs af sektorer og få systemer til at kunne snakke sammen har været kernefokus hos Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE). SDFE har som del af et tværoffentligt samarbejde i en ti-årig periode været drivkraft i skabelsen af en grunddata-model, der indebærer, at en række offentlige data lever op til de samme regler og udstilles på samme måde. Så i stedet for at man skal ud i hvert af registrene og hente data og selv stykke dem sammen, er data på tværs af den offentlige sektor samlet, så man kun behøver gå ét sted hen for at finde dem.

“Det har været et stort arbejde og noget af en opgave at få alle 7-8 statslige myndigheder og den kommunale sektor til at være enige om, i hvilken retning vi skulle, og hvordan vi gør det. Men jeg synes, vi er lykkedes godt med det, samtidig med at vi med en ny strategi har fokus på fortsat videreudvikling af området,” siger vicedirektør hos SDFE Morten Hvidberg.

Han forventer, at vi som samfund vil opleve, at data integreres stadig mere i opgaveløsningen både hos myndigheder og virksomheder. Vi vil se en stigning i antallet af brugere og ikke mindst også en større og dybere forståelse for, hvordan data kan gøre gavn.

DMI er et eksempel på en statslig myndighed, der har oplevet, hvordan data kan skabe værdi på tværs af sektorer. DMI har gjort alle sine data frit tilgængelige, hvilket forskellige analyser anslår skaber samfundsmæssig værdi svarende til mellem 100 og 200 millioner kroner om året.

“Traditionelt set har vores data været bag en betalingsmur, og det vil sige, at man tidligere godt kunne købe dem, men det var der ikke så mange, der gjorde. Vi ser nu, at flere og flere virksomheder benytter sig af vores data, og vi ser en gene-

relt stor spredning i, hvilke virksomheder der henter og bruger data. Interessen understreger, at data skaber værdi,” siger Morten Thaarup, afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring hos DMI.

Besparelser og klimaforbedringer

Data skaber også værdi hos Sund & Bælt-koncernen, der ejer og driver forbindelserne over Storebælt og Øresund og samtidig styrer anlægget af den kommende Femernforbindelse mellem Lolland og Tyskland. En vifte med sensorer, droner, digitalisering i stor stil og enorme mængder af data har givet massive besparelser.

“Alene på Storebælt har vi omkring 14.000 sensorer, og vi får endnu flere på Femern. De styrer fx ventilation og udfører trafikstyring. De registrerer også vibrationer, temperaturer, vindforhold og mængden af salt (der tærer på stål og beton, red.,” siger Mikkel Hemmingsen, adm. direktør, Sund & Bælt.

En anden forklaring på effektiviseringerne er brug af droner, der efterser de kæmpestore og høje brokonstruktioner. Et arbejde, der før blev udført manuelt, ofte af klatrere.

“Samlet sparer vi i dag omkring 20 pct. – eller cirka 100 mio. kr. om året – på vores udgifter til vedligehold og arbejde med at forlænge levetiden af vores anlæg. Ved at bruge teknologi og data kan vi fx vedligeholde mere målrettet og effektivt.”

Samtidig har Sund & Bælt kunnet mindske CO₂-udledningen, fx fordi mere målrettet vedligehold betyder mindre forbrug af materialer samt mindre energiforbrug både til transport og til selve arbejdsprocessen. Mikkel Hemmingsen fremhæver selv en anden og meget større gevinst for klimaet:

“Fordi teknologien har gjort os bedre og mere præcise til at vedligeholde, har vi fordoblet den forventede levetid på vores anlæg fra 100 til 200 år. Ved at udskyde store anlægsarbejder opnår samfundet en kæmpe CO₂-gevinst.”

Samarbejde på tværs af sektorer

Noget af det, der kommer til at få stor betydning for, hvordan det vil lykkes at skabe værdi gennem dataanvendelse, er, hvordan der etableres relevante samarbejder på tværs af sektorerne. Sådan lyder det fra Christian Klibo.

“Der vil være store fordele at høste for dem, der forstår at slå bro mellem sektorerne og på den måde muliggøre udvikling af

“Vi ser nu, at flere og flere virksomheder benytter sig af vores data, og vi ser en generelt stor spredning i, hvilke virksomheder der henter og bruger data. Interessen understreger, at data skaber værdi”

Morten Thaarup, afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring hos DMI

løsninger og koncepter i et data-samarbejde mellem relevante parter,” siger Christian Klibo.

Optimering af den finansielle sektor

En af de sektorer, der har formået at udnytte tilgængelige data og inddrage dem i forretningsgange, er den finansielle sektor. e-nettet er ejet af medlemmer af Finans Danmark og har via samarbejder mellem den finansielle sektor, offentlige myndigheder, andre private aktører og datadistributører udviklet en lang række databaserede løsninger, der har lettet bureaukratiet og sparet finanssektoren og samfundet for mange millioner kroner – måske endda milliarder.

“Det, vi gør hos e-nettet, er at sikre, at vores ejere i den finansielle sektor udnytter data optimalt til at forbedre deres forretning. Vores opgave er at understøtte en proces, hvor vi reducerer unødigt administration og tidsspilde, så bankerne kan bruge mere tid på de ting, der skaber værdi for kunderne,” siger produkt- og udviklingsdirektør hos e-nettet, Michael Hald Graversen.

“Et af de stærke holdepunkter, vi har, er samarbejdet med det offentlige. Vi har løbende dialog med offentlige styrelser og myndigheder, hvor vi udveksler idéer og erfaringer, og hvor vi orienterer hinanden om relevante projekter, der er i gang.”

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, Udviklings- og Forenklingsstyrelsen, Geodatastyrelsen og Skattestyrelsen er blot nogle af de styrelser, e-nettet jævnligt møder med henblik på at udvikle nye løsninger.

Tillid til det offentliges datahåndtering

Ligesom samarbejde på tværs af sektorer er afgørende, så er tillid også en af de tunge grundsten i et datadrevet samfund. Hvis potentialet ved øget dataanvendelse for alvor skal indfries, kræver det, at brugerne har tillid til data og ikke mindst datahåndtering. Modsat kan det skabe barrierer, hvis tilliden ikke etableres.

“Vi ser generelt, at danskernes tillid til datahåndtering er helt afgørende for, om offentlige data i tilstrækkelig grad kan bringes i spil på de områder, hvor data kan medvirke til at skabe mere

effektive og ressourcebesparende tiltag og løsninger,” siger Christian Klibo.

Han bakkes op af direktør for Sundhedsdatastyrelsen, Lisbeth Nielsen, der understreger, at dette i særlig grad også gælder for anvendelse af sundhedsdata. Og hun ser COVID-19-pandemien – hvor coronapas, smittestop-app m.m. blev en integreret del af danskernes liv – som positiv i forhold til anvendelsen af sundhedsdata.

“Borgerne tog godt imod de løsninger, vi fik skabt under COVID-19, og erfaringerne herfra viser, at borgerne er indstillede på at bruge digitale løsninger og har tillid til, at vi bruger deres data på en fornuftig og sikker måde, når vi bygger nye løsninger,” siger Lisbeth Nielsen, der forventer, at erfaringerne vil være med til at accelerere brugen af data og digitale løsninger i sundhedsvæsenet i de kommende år.

Tilgængelighed er afgørende

Dette stemmer godt overens med ambitionerne om, at Danmark skal være førende i brugen af borgeres sundhedsdata. En vision, der sidste år blev lanceret af Sundhedsministeriet, Danske Regioner, KL, Danmarks Statistik og Nationalt Genom Center.

“Danske sundhedsdata er internationalt enestående, hvilket vi kan se af, at forskere fra hele verden ofte tyr til vores datakilder for at teste deres teser. Men lige nu står en række udfordringer i vejen for at opnå det fulde potentiale. Det drejer sig bl.a. om manglende overblik over tilgængelige data, tunge administrative godkendelsesprocesser, juridiske uklarheder og tekniske udfordringer med at kombinere forskellige datakilder. Og det arbejder vi på højtryk for at få løst. Bl.a. ved at få skabt en platform, der giver forskerne én indgang til det hele,” fortæller Lisbeth Nielsen og spår forsigtigt, at visionen vil være opfyldt i løbet af tre-fire år.

Forskere står klar til at skabe nye metoder

Hos branchenetværket Danish Life Science Cluster ser man frem til en lettere adgang til sundhedsdata. Direktør for netværket, Diana Arsovic Nielsen, glæder sig over, at den teknologiske udvikling de seneste 10-15 år har gjort det meget

“Et af de stærke holdepunkter, vi har, er samarbejdet med det offentlige. Vi har løbende dialog med offentlige styrelser og myndigheder, hvor vi udveksler idéer og erfaringer, og hvor vi orienterer hinanden om relevante projekter, der er i gang”

Michael Hald Graversen, produkt- og udviklingsdirektør, e-nettet

“Danske sundhedsdata er internationalt enestående, hvilket vi kan se af, at forskere fra hele verden ofte tyr til vores datakilder for at teste deres teser. Men lige nu står en række udfordringer i vejen for at opnå det fulde potentiale”

Lisbeth Nielsen, direktør,
Sundhedsdatastyrelsen

billigere og lettere at udnytte sundhedsdata til at styrke forskningen samt forbedre både medicin og behandlingsmetoder. Hun ærgrer sig i samme ombæring over, at det i praksis er besværligt og tidskrævende for forskere og virksomheder at få adgang til data, og at vi hæmmer mulighederne for at skabe bedre produkter og behandlinger i en vigtig sektor med voksende betydning.

“Forskere og virksomheder oplever indimellem ekstremt lan-

ge ventetider på deres ansøgninger, og det forsinker og gør arbejdet med at forske og udvikle dyrere,” siger Diana Arsovic Nielsen.

Hun mener, at Danmark lige nu går glip af ikke blot bedre behandlinger og mere præcis og effektiv medicinering til gavn for patienter og borgere i Danmark. Man gør det også vanskeligere for danske forskere og virksomheder at udnytte Danmarks førerposition på data-området til at skabe vækst og arbejdspladser. ■

Data har udløst en langsom revolution i Region Hovedstaden

Digitalisering, teknologi og massiv brug af data er ved at forandre dagligdagen mange steder i sundhedsvæsenet. Toplevelsen skal ifølge regionsdirektør Jens Gordon Clausen ikke topstyre, men i stedet sætte en overordnet strategisk retning for udviklingen af sundhedsvæsenet og bruge energien på at stimulere og understøtte udviklingen og fx tænke på nye kompetencer blandt de ansatte.

FOTO: IDA MARIE ODGAARD

En hastig teknologisk udvikling har forandret hverdagen mange steder i Region Hovedstaden. Regionen har sundheden for knap 1,9 millioner borgere som sin hovedopgave. En vifte med øget digitalisering, it, ny teknologi, nye behandlingsformer, kunstig intelligens (AI) og forbedrede muligheder for at bearbejde store datamængder baner vej for bedre og billigere behandling af mange sygdomme.

”De muligheder, teknologien har givet os de senere år, har betydet, at vi gennemlever en langsom revolution i regionen,” lyder opsummeringen fra Jens Gordon Clausen.

Han har siden 2015 siddet i direktionen for landets største sundhedsregion og blev sidste forår regionsdirektør. Dermed er han øverste chef for ca. 45.000 ansatte, bl.a. på Rigshospitalet og en stribe andre sygehuse. Her har han registreret, at systematisk brug af fx data og teknologi har bredt sig til kernen i sundhedsvæsenet: selve behandlingen af patienter og i patienternes møde med sundhedsvæsenet.

”I forvejen havde vi som stort sundhedsvæsen udbredt brug af teknologi i behandling og diagnostik og fx automatisk energistyring og brugte sensorer til at styre vores ejendomme – vi har omkring to millioner kvadratmeter i alt. Men nu er digitalisering og omfattende databrug ved at blive helt grundlæggende for driften på vores afdelinger rundt om på hospitalerne. Vi har en hel motorvej af data, og nogle gange kan mængden af data være en udfordring: Hvordan sorterer vi i data, hvordan sikrer vi valide data, og hvordan sikrer vi, at vi ikke drukner i data?”

Data styrker akutindsats

Et af stederne, hvor store datamængder allerede hjælper sundhedspersonalet i hovedstaden, er på Vagtcentralen 1-1-2 og på akutmodtagelserne – før kendt som skadestuerne.

”Via algoritmer og kunstig intelligens kan vi ud fra historiske data lægge prognoser for, hvor travlt der bliver på de kommende vagter. Når der bliver ringet på 1-1-2, bliver opkaldene besvaret af erfarne sygeplejersker og paramedicinere, der er trænet i fx at vurdere, om der er risiko for et hjertestop. Vi har tilknyttet systemer, der understøtter vores personale i at tage de rigtige beslutninger i meget afgørende situationer. Eksempelvis benytter vi kunstig intelligens, der med baggrund i data fra tidligere

“ Vi har tilknyttet systemer, der understøtter vores personale i at tage de rigtige beslutninger i meget afgørende situationer. Eksempelvis benytter vi kunstig intelligens, der med baggrund i data fra tidligere forløb hurtigt og præcist kan vurdere, om der er tale om hjertestop eller truende hjertestop “

Jens Gordon Clausen, regionsdirektør,
Region Hovedstaden

forløb hurtigt og præcist kan vurdere, om der er tale om hjertestop eller truende hjertestop.”

På Akutmodtagelsen på Herlev Hospital bruger man desuden data til at forudsige, hvilke og hvor mange patienter der kommer ind i løbet af den kommende time. Erfaringen viser, at

POINTER FRA ARTIKLEN

- ✔ Databrug og ny teknologi har medvirket til bedre behandlinger og patientforløb
- ✔ It-folk, dataanalytikere og ingeniører skal supplere læger og andre sundhedsansatte
- ✔ Topledelsen skal bane vej for mere teknologi - og undgå topstyring

“Vi overlader ikke beslutningerne til teknologien, men eksperterne får beslutningsstøtte fra computerprogrammer, der kan se mønstre fra mange tidligere billeder”

Jens Gordon Clausen, regionsdirektør,
Region Hovedstaden

man med meget høj præcision kan forudsige, hvordan patientflowet ser ud time for time.

Som endnu et eksempel på, at teknologien kan supplere og måske endda overgå eksperterne, fremhæver Jens Gordon Clausen billedgenkendelse. Fx blev scanningsbilleder i screeningsprogrammet for brystkræft tidligere vurderet af to radiologer, men nu er der indført et billedgenkendelsesprogram, der vurderer scanningsbilleder med afsæt i store mængder historiske data fra lignende sygdomsforløb. Som følge heraf er man i stand til at reducere lægernes tidsforbrug på den type opgaver med 30 pct.

”Vi overlader ikke beslutningerne til teknologien, men eksperterne får beslutningsstøtte fra computerprogrammer, der kan se mønstre fra mange tidligere billeder. Det er endnu i sin spæde start, men over tid kan det nok udbredes til mange andre billedområder, vævsprøver og meget andet. Det er enormt spændende, og det er forventeligt, at sundhedssektoren kommer til at bruge teknologien meget mere på det her felt,” vurderer regionsdirektøren.

Balancegang for topledelse

For Jens Gordon Clausen giver de mange nye metoder og teknologiske muligheder samlet set tre overordnede fordele: For

det første kan der med lavere tidsforbrug per behandling eller undersøgelse høstes anseelige effektiviseringer i en sundhedssektor, der har udsigt til en aldrende befolkning med øget behov for hjælp. For det andet er det ofte muligt at behandle mere præcist – og for det tredje får borgerne – i kraft af teknologien – lettere og hurtigere adgang til sundhedsvæsenet, fx hjemmefra uden at skulle komme på hospitalet.

”Derfor er det vigtigt, at udviklingen og mulighederne bliver drevet frem eller understøttet. Noget kan vi gøre på koncernplan, noget udspringer af hospitalerne, og noget fra de enkelte afdelinger. I koncernledelsen skal vi finde en balance, så vi sætter en overordnet retning og derudover understøtter udviklingen lokalt og samtidig passer på, at vi ikke topstyrer, for så risikerer vi, at alt går i stå.”

Jens Gordon Clausen mener, at han og den øvrige topledelse især har tre overordnede opgaver, der skal sikre, at regionen bliver bedre til at udnytte den nye teknologi og de muligheder, der ligger heri for at effektivisere og optimere sundhedsvæsenet. Det handler om at sætte den overordnede retning for udvikling af sundhedsvæsenet, hvor bl.a. teknologi kan hjælpe, derudover blive bedre til at fortælle om fordelene, og så handler det om at sikre, at organisationen har de rette kompetencer og folk i spidsen for projekterne:

FOTO: IDA MARIE ODGAARD

”Det er vigtigt at få bredt de gode eksempler ud, så nye metoder og undersøgelsesformer bliver brugt andre steder i regionen og måske endda i andre regioner. Desuden skal vi være

“ Det er vigtigt at få bredt de gode eksempler ud, så nye metoder og undersøgelsesformer bliver brugt andre steder i regionen og måske endda i andre regioner “

Jens Gordon Clausen, regionsdirektør,
Region Hovedstaden

OM REGION HOVEDSTADEN

Omfatter knap 1,9 mio. borgere i Storkøbenhavn og Nordsjælland samt på Bornholm. Hovedsæde på regionsgården i Hillerød

Ca. 45.000 ansatte – sundhed udgør omkring 95 pct. af budgettet på 42 mia. kr.

Driver otte hospitaler (Amager-Hvidovre, Bornholm, Bispebjerg-Frederiksberg, Herlev-Gentofte, Nordsjælland, Region Hovedstadens Psykiatri, Rigshospitalet og Akutberedskabet)

Sundhedsopgaver omfatter diagnostik, behandling og pleje samt forskning og uddannelse af sundhedspersonale. Blandt øvrige opgaver er regional udvikling, herunder kollektiv transport, jordforureningsopgaver og drift af en række specialiserede sociale institutioner

Har bygninger med et samlet areal på ca. to millioner kvm og aktuelle byggeprojekter for 25 mia. kr., bl.a. nyt supersygehus i Hillerød

“Jeg vil understrege, at jeg kun har oplevet meget stor ansvarlighed for ressourcer rundt omkring på vores afdelinger, og at teknologien er en vigtig årsag til, at vi i dag kan udføre mange flere undersøgelser og operationer for de samme ressourcer”

Jens Gordon Clausen, regionsdirektør, Region Hovedstaden

FOTO: IDA MARIE ODGAARD

opmærksomme på, at regionen gradvist skal have nogle faglige profiler, der kan supplere læger, sygeplejersker og andre sundhedsfaglige grupper. Vi skal have nogle kompetencer ind, så vi bedre kan udnytte de teknologiske muligheder, fx ingeniører, dataanalytikere og it-folk. Det er vigtigt, at vi hele tiden kombinerer det lægefaglige med det ingeniørmæssige.”

Camoufleret spareøvelse

Kulturen i sundhedsvæsenet betyder, at det er vigtigt, hvordan nye tiltag – fx brug af it, dataanalyser og teknologi – bliver introduceret.

”Jeg kom hertil med en baggrund fra Finansministeriet, og hvis man i en afdeling præget af høj faglighed og fokus på patienternes ve og vel fremlægger en traditionel business case for et projekt eller forsøg, er der risiko for, at det bliver opfattet som en camoufleret spareøvelse. I en organisation som vores – med mangel på arbejdskraft og et demografisk pres efter flere operationer og undersøgelser – er målet med effektiviseringer, databrug og teknologi ofte at nå flere undersøgelser, behandlinger og tilfredse patienter med de samme ressourcer. Jeg vil understrege, at jeg kun har oplevet meget stor ansvarlighed for ressourcer rundt omkring på vores afdelinger, og at teknologien er en vigtig årsag til, at vi i dag kan udføre mange flere undersøgelser og operationer for de samme ressourcer.”

De store datamængder i sundhedssektoren har præget hverdagen, ikke mindst efter at EU's persondataregler – GDPR – blev indført i 2018.

”Der er store udfordringer i at opbevare data, og vi er blevet bedre til at håndtere fx sikkerhed og sikre hurtig adgang til de nødvendige data. GDPR har betydet rigtig meget for måden, vi behandler data på i sundhedsvæsenet. Det positive er, at vi er blevet bedre til at passe på data, og det er sundt at blive mindet om, at vi skal have respekt for borgernes data. Men GDPR har også krævet mange ressourcer, og vi risikerer, at reglerne bliver en bremseklo, fx når læger og forskere er i den afsøgende fase og gerne vil bruge data.”

Efter Jens Gordon Clausens vurdering ligger Danmark godt, når det gælder databrug, digitalisering og teknologi i sundhedssektoren.

OM JENS GORDON CLAUSEN

Født 1976, uddannet cand.polit. (1994-2002) og mastergrad fra London School of Economics. Undervejs uddannet reserveofficer i flyvevåbnet. Lederprogram på Harvard (2013)

Siden 2015 ansat i Region Hovedstaden, først som koncerndirektør, siden marts 2021 som regionsdirektør

Fra 2002-14 ansat i Finansministeriet, siden 2009 som afdelingschef

”Flere vestlige lande ligger nogenlunde på niveau. I Nordsjælland samarbejder hospitalet fx med et hospital i Israel, og vi henter også inspiration fra bl.a. USA og Finland. Omvendt får vi her i Danmark jævnligt besøg fra andre lande, for vi har et meget digitaliseret samfund, hvor de forskellige dele af sundhedsvæsenet er relativt godt bundet sammen med it – fx apotekerne er koblet på det øvrige sundhedssystem. Praktiserende læger kan aflevere en digital recept, som alle apoteker kan få adgang til, uanset hvor patienten går hen.” ■

Sikre grunddata er fundamentet for det digitale samfund

Data og digitalisering hænger uløseligt sammen. Og i Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering er man meget optaget af at hjælpe både offentlige myndigheder og private virksomheder med at skabe digitale borger- eller kundevendte løsninger på et fundament af data med høj sikkerhed og af høj kvalitet. Lige nu er en af de største opgaver at sikre gode data på klimaområdet.

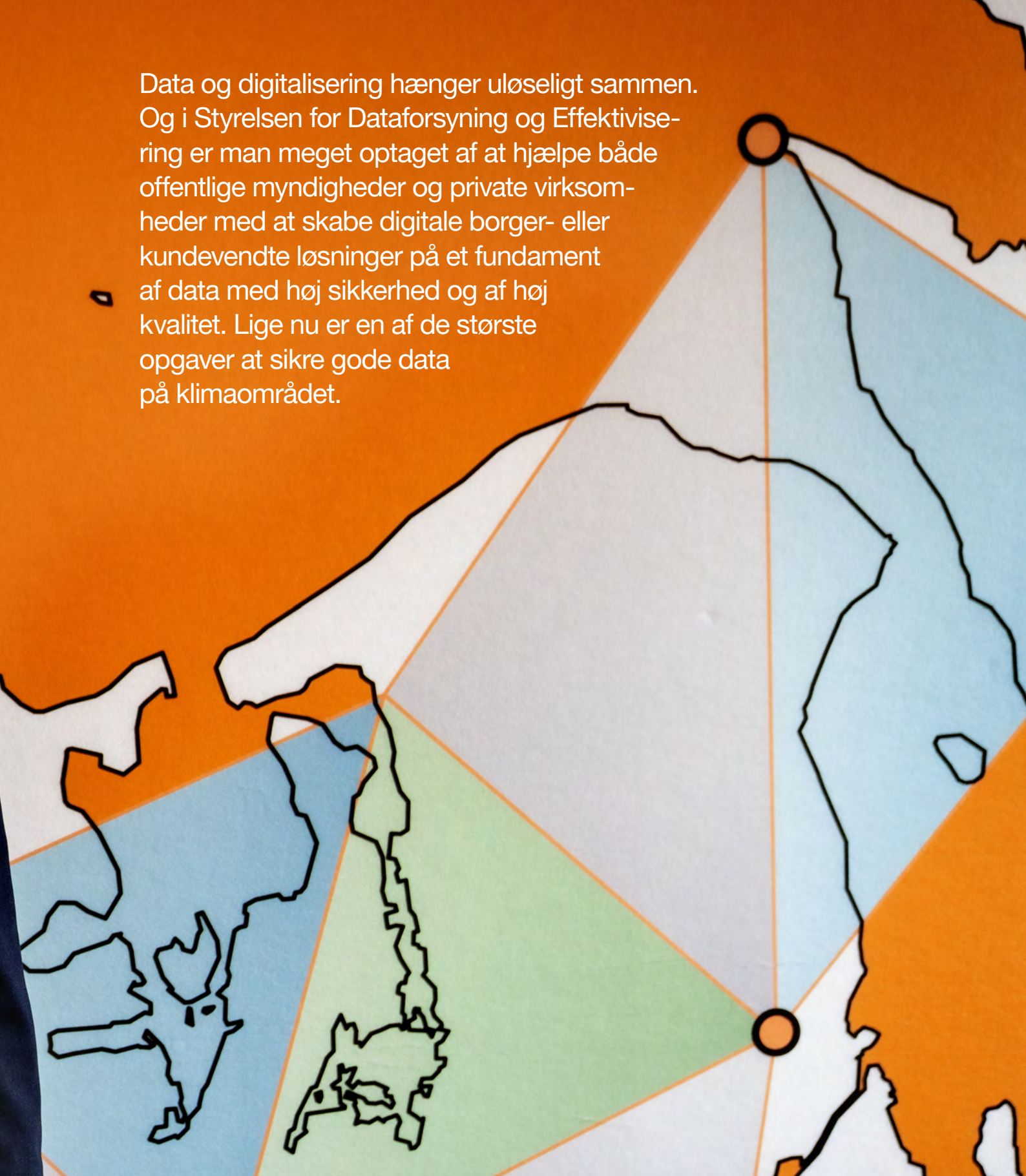

FOTO: LISELOTTE SABROE

Når stormene raser og vandstanden stiger, er det data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE), som gør det muligt at forudsige, hvor og hvor meget vandet stiger. På samme måde når SKAT skal lave nye ejendomsvurderinger, når en entreprenør vil undgå at grave ledninger i stykker, og når Statens Serum Institut skal se, i hvilke kommuner corona hænger mest.

“At have mange og gode data ved hånden giver os mulighed for bedre og lettere at kunne nå vores mål i både det offentlige og det private Danmark. Vores data om alt fra bebyggelser til geografi og infrastruktur hjælper os med at forstå, hvordan vores samfund udvikler sig, og hvordan vi kan indrette os bedst til gavn for borgere og virksomheder. Og hele tiden med det for øje, at vi bidrager til værdiskabelsen i andres forvaltning og forretning,” fortæller Morten Hvidberg, vicedirektør i SDFE.

Denne for mange lidt ukendte styrelse har sine rødder i Kort- og Matrikelstyrelsen. Dengang tog medarbejdere i gummistøvler ud i landet og målte op med håndholdt udstyr, når landet skulle kortlægges. I dag baserer arbejdet sig på data indsamlet ved hjælp af avancerede satellitfotos, flyfotos og laserscanninger. Og alle data ligger frit tilgængeligt for enhver i to distributionskanaler kaldet Datafordeleren og Dataforsyningen.

”Som styrelsens nuværende navn afspejler, er vi gået fra en snæver kortlægningsopgave til en bredere, foruden at vi har fået nye opgaver med at forsyne samfundet med data. Udviklingen på området går stærkt, og data er i dag for snart sagt alle blevet et afgørende element i at skabe strategiske beslutningsgrundlag, lige som de er basis for hele den offentlige digitalisering, og for at virksomheder af alle slags kan skabe smarte kundevendte eller borgernære løsninger,” siger Morten Hvidberg, der understreger, at styrelsen typisk ikke er den, der leverer løsningerne, men fundamentet for dem.

Med den grønne omstilling i fokus

Foruden at bidrage til den offentlige digitalisering er tidens anden store indsats hos SDFE etableringen af klimadata til brug for hele den grønne omstilling. Styrelsen understøtter således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets arbejde med at nå regeringens mål om 70 procents reduktion af drivhusgasser i Danmark i 2030 og bidrager som dataproducent og grunddatamyndighed med lettilgængelige, kombinerbare data og datakompetencer, sådan at beslutninger om den grønne omstilling kan træffes på det rette grundlag, og der kan udvikles gode digitale løsninger.

“I fremtiden vil Danmark opleve hyppigere og voldsomme-

“Vores data om alt fra bebyggelser til geografi og infrastruktur hjælper os med at forstå, hvordan vores samfund udvikler sig, og hvordan vi kan indrette os bedst til gavn for borgere og virksomheder”

Morten Hvidberg, vicedirektør, SDFE

re oversvømmelser fra stormflod, skybrud, stigende havvandsniveau samt stigende grundvand. For at minimere omkostningerne ved klimaforandringerne er det nu nødvendigt at investere i klimatilpasningsprojekter. Og her bidrager solid viden og et godt datagrundlag om vandets bevægelser til, at der kan etableres effektive og langtidsholdbare prognose- og varslings-systemer,” fortæller Morten Hvidberg som eksempel på en af styrelsens opgaver på klimaområdet.

Et andet eksempel er på forsyningsområdet, hvor styrelsen

POINTER FRA ARTIKLEN

- ✓ Grunddata skaber en moderne offentlig sektor
- ✓ Klimadata er en vigtig opgave for SDFE lige nu
- ✓ Standardisering og kvalitetssikring af data i fokus

hjælper med at skabe de rette standarder for data om fx el, vand, varme, gas og energiforbrug, så de kan udstilles og sammenstilles med andre data.

“På dette område er der mange aktører, hvorfor vi søger at gå ind og hjælpe med noget data-governance og prøver at få aktørerne til at ensarte data mere, så det bliver nemmere at bruge data og få det hele til at hænge sammen,” fortæller vicedirektøren.

Grunddata skal være ens og hænge sammen

Og netop dette med at få data til at hænge sammen på tværs og få systemer til at kunne snakke sammen er en af de store udfordringer i digitaliseringen af det offentlige.

Hertil bidrager SDFE i kraft af, at styrelsen har det koordinerende ansvar for grunddata, der er en række offentlige data om fx virksomheder, personer, ejendomme, adresser og geografi, der hver for sig ligger i registre hos en række myndigheder inklusive SDFE selv.

“I løbet af en tiårig programindsats har vi fået løftet kvalite-

OM MORTEN HVIDBERG

Morten Hvidberg er født i 1971 og har en kandidatgrad i Geografi fra Københavns Universitet og afslutter Master of Public Governance i år

Siden 2020 vicedirektør for Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE)

Fra 2017 til 2020 kontorchef hos SDFE

I perioden 2016 til 2017 chefkonsulent hos Dansk Energi

Fra 2014 til 2016 kontorchef hos Geodatastyrelsen, Energi-Forsynings- og Klimaministeriet

Fra 2009 til 2014 kontorchef hos Erhvervsministeriet

ten af alle disse data markant og fået skabt en grunddata-model, der indebærer, at alle data lever op til de samme regler og

OM SDFE

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering er en del af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Styrelsen har ca. 270 medarbejdere, der spænder fra geografer, ingeniører, it- og data-arkitekter, it-udviklere og landinspektører til jurister, økonomer og kartografer

Det seneste år har 43 statslige organisationer, 97 kommuner og 1415 virksomheder anvendt data fra SDFE

Datafordeleren distribuerer en række offentlige myndigheders data, har det seneste år haft 14,03 milliarder hit. Dataforsyningen distribuerer data og giver overblik over alle SDFE's geografiske data

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering skifter pr. 7. juni 2022 navn til Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

udstilles på samme måde. Så i stedet for at du skal ud i hvert af registre og hente data og selv stykke dem sammen, har vi i fællesskab og på tværs af den offentlige sektor sat det hele sammen, så du kun behøver gå ét sted hen for at finde dem,” fortæller Morten Hvidberg og tilføjer:

“Det har været et stort arbejde og noget af en opgave at få alle 7-8 statslige myndigheder og den kommunale sektor til at være enige om, i hvilken retning vi skulle, og hvordan vi gør det. Men jeg synes, vi er lykkedes godt med det, samtidig med at vi med en ny strategi har fokus på fortsat videreudvikling af området.”

Når det er sagt, er vicedirektøren godt klar over, at gevinsten ved grunddata-projektet ikke nødvendigvis er særligt synlig for offentligheden. Men han understreger også, at man ikke skal undervurdere, hvor meget det bidrager til at effektivisere arbejds gange og processer og øge kvaliteten af data hos de deltagende myndigheder og virksomheder.

“Jeg oplever, at vi på grunddata-området stadig er ved at høste gevinsterne – på to måder. Dels fordi brugen af grunddata bliver stadig mere integreret i forretningen og i opgaveløsningen, dels fordi vores samarbejdspartnere er blevet flere – både myn-

digheder og private virksomheder. På den måde tror jeg, at vi både får stadig flere brugere, og at dem, der bruger grunddata, kommer til at gøre det dybere og mere. Fremover vil der derfor blive meget mere at hente her i forhold til effektivisering og frigørelse af ressourcer til andre opgaver i både det offentlige og det private. Fordi fundamentet er i orden, kommer vi til at se løsninger, der er gode og hurtige, og som vi ikke har kunnet lave før – og måske heller ikke havde fantasi til at lave,” siger han og peger på, at det snart kun er kreativiteten, der sætter grænser for, hvilke smarte databaserede løsninger, der vil se dagens lys. For eksempel havde han ikke set det komme, at både vinduespuddere og rottefængere ville blive flittige brugere af SDFE's skråfotos, der viser alle bygninger i Danmark fra alle vinkler.

Dataetik og sikkerhed fylder meget

Andres kreativitet i brugen af data har samtidig gjort, at SDFE også i stigende grad har erkendt, at styrelsen langtfra selv har det fulde kendskab til, hvad data bruges, og kan bruges, til. Derfor står det, ifølge Morten Hvidberg, også klart for alle her i dag, at den vigtigste opgave overhovedet er at sikre, at data er i orden og at stille dem frit til rådighed på en tilgængelig måde. Og her spiller kvalitet og sikkerhed en stor rolle.

“Vi indførte en ny strategi for et par år siden, hvor dataetik er et indsatsområde. Vi skal jo være – og er – enormt optaget af it-sikkerhed og GDPR osv., men vi synes samtidig, at vi har en forpligtelse til at tænke et skridt eller to videre og se på, om vi kan være med til at sætte en retning på også dataetik, så borgerne kan have tillid til vores data og til de beslutninger, der bliver truffet på baggrund af data,” påpeger han.

I forhold til kvaliteten arbejder SDFE løbende med at kvalitetssikre egne data, samtidig med at man hele tiden er i dialog med anvenderne, så deres forslag til forbedringer bliver indarbejdet:

“Datakvaliteten er en del af vores legitimitet og vores overlevelse. Derfor er det utrolig vigtigt, at data er i orden og er transparente, hvorfor vi er meget tydelige omkring, hvad man kan forvente af de data, vi ligger inde med. Og det er noget, vi hele tiden arbejder med.”

Og for at få endnu flere til at skabe værdi ved hjælp af data – ikke mindst private virksomheder – har SDFE bl.a. på grunddataområdet rakt bredere ud til erhvervslivet. For ambitionen er om føje år at blive en endnu mere central spiller, når det gælder dataindsamling og -distribution.

“Forudsætningen for at virksomhederne kan bruge os, er, at de kender os og ved, hvad vi kan. Så vi agter at gøre mere for at udbrede kendskabet til os. Vi vil gerne tilbyde os som sparingspartner for virksomheder, der vil bygge løsninger baseret på vores data. Og vi vil også gerne gøre endnu mere ud af at sætte virksomhederne i kontakt med hinanden, for at de på den måde kan blive inspireret til deres brug af data,” siger Morten Hvidberg.

Og om fremtiden i øvrigt er han overbevist om to ting. SDFE vil i takt med udviklingen af data få stadig flere opgaver og bevæge sig ind på nye områder. Og det ved hjælp af endnu mere avancerede metoder såsom kunstig intelligens, machine learning og andre teknologiske landvindinger. ■

“Datakvaliteten er en del af vores legitimitet og vores overlevelse. Derfor er det utrolig vigtigt, at data er i orden og er transparente, hvorfor vi er meget tydelige omkring, hvad man kan forvente af de data, vi ligger inde med. Og det er noget, vi hele tiden arbejder med”

Morten Hvidberg, vicedirektør, SDFE

Dataanvendelse er afgørende i kampen mod organiseret skatteøkonomisk kriminalitet

Digitaliseringen har i stigende grad gjort kampen mod international skatteøkonomisk kriminalitet til et spørgsmål om at have styr på data og ikke mindst forstå at anvende data optimalt. Hos fagområdet Særlig Kontrol i Skattestyrelsen har man ansvaret for at bekæmpe organiseret økonomisk kriminalitet på skatteområdet. Og fagdirektør Steen Bechmann Jacobsen er ikke i tvivl om, at digitale værktøjer kommer til at spille en mere og mere væsentlig rolle i både det forebyggende arbejde og bekæmpelsen af systematisk moms- og skatteunddragelse.

Det er ikke umiddelbart til at se det, når man træder indenfor i de karakteristiske bygninger med de rød-orange valmede tage i Høje Taastrup, men det er et vigtigt samfundsmæssigt arbejde, der bliver gjort her i Skattecentret på Helgeshøj Allé. Vi er i fagområdet Særlig Kontrol, der er et af de mindre områder i Skattestyrelsen målt på bemanning, men et af de store målt på offentlighedens bevågenhed. Det er Særlig Kontrol, der har til opgave at bekæmpe organiseret og systematisk skatteøkonomisk kriminalitet. Det er her, de store og kendte sager som eksempelvis Panama Papers-lækagen, Udbyttesagen og Greed-sagen bliver håndteret. Og for de mere end 400 medarbejdere er det en naturlig del af deres hverdag at jage stråmænd og bagmænd bag kædesvig og momskarruseller, international skatteunddragelse, hvidvask, skattely og bandekriminalitet. En jagt, hvor udbyttet opgøres i milliarder af skattekroner.

“Samfundet står over for et udfordringsbillede, hvor den øgede digitalisering medfører, at den organiserede skatteøkonomiske kriminalitet på den ene side bliver mere og mere kompleks, og på den anden side eskalerer lynhurtigt i omfang og derfor på ganske kort tid kan medføre store tab for staten. Det stiller meget store krav til os, der skal forsøge at forhindre og bekæmpe kriminaliteten. Og i det arbejde spiller data og ikke mindst nyttiggørelse af data en mere og mere afgørende rolle,” siger Steen Bechmann Jacobsen, fagdirektør for Særlig Kontrol i Skattestyrelsen.

Særlig Kontrol er et relativt nyt fagområde i Skattestyrelsen, som blev etableret i 2018 som led i reformen af SKAT og opdelingen i syv specialiserede styrelser, herunder Skattestyrelsen, hvor Særlig Kontrol hører under. Forhistorien er, at man – i lyset af det trusselsbillede, Steen Bechmann

OM STEEN BECHMANN JACOBSEN

Steen Bechmann Jacobsen er født i 1972 og uddannet cand.jur. fra Københavns Universitet

Siden 2018 fagdirektør for Særlig Kontrol

Tidligere har han blandt andet været vicesstatsadvokat og chefanklager i det daværende SØIK (Bagmandspolitiet) og advokaturchef i henholdsvis Københavns Politi og Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Jacobsen beskriver – fra politisk hold besluttede, at den organiserede skatteøkonomiske kriminalitet krævede et mindst lige så organiseret modspil fra Skattestyrelsens side. Det var med andre ord nødvendigt med en særlig enhed og et særskilt fokus på de mest alvorlige sager om skattesvig og skatteøkonomisk kriminalitet. Og det blev starten på fagområdet Særlig Kontrol.

“SKAT har altid haft fokus på at bekæmpe organiseret økonomisk kriminalitet på skatteområdet. Tidligere var dette én blandt mange opgaver i de enkelte afdelinger, men det blev i 2018 besluttet at samle kræfterne ét sted og overdrage ansvaret for den særligt grove og organiserede skatteøkonomiske krimi-

nalitet til Særlig Kontrol som et selvstændigt fagområde,” siger Steen Bechmann Jacobsen.

Data indeholder nøglen til det forjættede land

Ligesom den øgede digitalisering har givet kriminelle netværk nogle effektive værktøjer til at begå mere avanceret og kompliceret skatteøkonomisk kriminalitet, så medfører digitaliseringen samtidig, at de kriminelle efterlader sig afgørende spor i form af data. Og netop disse data kan indeholde nøglen til det forjættede land og bidrage til, at skatteøkonomisk kriminalitet opklares – eller måske endda forhindres. En virkelighed, som Steen Bechmann Jacobsen er meget bevidst om, og som Særlig Kontrol er særligt opmærksom på at gøre brug af.

“Vores rolle i fremtidens skattevæsen er at være på forkant med tendenser, men også at kunne håndtere den store mængde af data, der tilgår os. Vi har derfor konstant fokus på, hvordan vi kan styrke den datadrevne tilgang og sikre, at tilgængelige data, analyser og efterretninger bedst muligt understøtter vores kontrolmedarbejderes arbejde. Senest har vi lavet en organisationsændring, der skal gøre os parate til en mere digital fremtid. Helt centralt i den nye organisering er, at vores opgaveløsning i endnu højere grad end hidtil skal være datadreven og analysebaseret,” siger Steen Bechmann Jacobsen.

Særlig Kontrols to primære opgaver

Særlig Kontrols arbejde kan deles op i to overordnede formål. Det ene handler om opklaring af skattesvig – det, fagfolk som Steen Bechmann Jacobsen kalder for ‘efterkontrol’. Efterkontrol har bl.a. resulteret i flere af de sager, offentligheden hører om, nemlig jagten på de mange milliarder kroner, som skatteunddragere forsøger at snyde skattevæsenet og det danske samfund for.

Det andet formål er forebyggelse, dvs. at forhindre skattesvig. Forebyggelse handler om at undgå, at svindlere overhovedet får mulighed for at begå kriminalitet. Her er fokus bl.a. i høj grad på at hindre etablering af virksomheder med svig for øje, da en stor del af den skatteøkonomiske kriminalitet meget ofte sker via såkaldt kædesvig – altså moms- og skatteunddragelse via uoverskuelige kæder af tilknyttede selskaber, der gør det meget vanskeligt for myndighederne at afsløre den kriminalitet, der foregår, og hvem der står bag.

“Noget af det, vi arbejder rigtig meget med, er kædesvig.

POINTER FRA ARTIKLEN

- ✔ Digitaliseringen har gjort den skatteøkonomiske kriminalitet mere kompleks
- ✔ Data er i stigende grad nøglen til at bekæmpe organiseret skatteøkonomisk kriminalitet
- ✔ Yderligere investeringer i digitale værktøjer er nødvendige

“ Samfundet står over for et udfordringsbillede, hvor den øgede digitalisering medfører, at den organiserede skatteøkonomiske kriminalitet på den ene side bliver mere og mere kompleks, og på den anden side eskalerer lynhurtigt i omfang og derfor på ganske kort tid kan medføre store tab for staten. Det stiller meget store krav til os, der skal forsøge at forhindre og bekæmpe kriminaliteten ”

Steen Bechmann Jacobsen, fagdirektør for Særlig Kontrol i Skattestyrelsen

Det, vi leder efter i de sager, kan være en virksomhed, der er oprettet i en bestemt branche, men som arbejder med nogle helt andre ydelser. Det kan også være personer, vi kan genkende fra andre sager, hvor der er begået organiseret svig. Det kan være adresser, hvor vi har set, at der har været sager tidligere. Det kan være advokater, revisorer, banker og mange andre typer rådgivere, som vi kender fra tidligere sager. Alle disse detaljer og data bruger vores kontrolmedarbejdere til at afgøre, om de mener, der er noget at arbejde videre med, og hvilke sager der skal prioriteres,” forklarer Steen Bechmann Jacobsen.

Kampen om data

Den stigende mængde data, man arbejder med i Særlig Kontrol, kommer flere steder fra. Mange data indberettes af borgerne og virksomhederne selv, men en af de største datakilder er de såkaldte tredjepartskilder, der indberettes af fx arbejdsgivere, finansielle virksomheder og offentlige virksomheder. Derudover har man også en række aftaler med andre myndigheder både nationalt og internationalt om udveksling af data. Så mens data i stor stil tilflyder hele Skatteforvaltningen, er det selve anvendelsen af data, der er kernen i Særlig Kontrols arbejde. For det er i struktureringen og sorteringen af data, at de kriminelle netværk opdages.

“Det er helt afgørende for os, at vi har overblik over den store mængde data, vi modtager fra forskellige kilder, fordi det hjælper os med at få overblik over strukturer og sammenhænge. Og det er disse strukturer, der gør, at vi er i stand til at prioritere de rigtige sager. Til at udføre det arbejde bruger vi i dag en række forskellige digitale løsninger og systemer, ligesom vi hele tiden holder os opdaterede på nye digitale værktøjer, der kan hjælpe os til at blive endnu bedre til at prioritere vores indsats,” siger Steen Bechmann Jacobsen.

Udvikling af hvidvaskdatabase

Et godt eksempel på et område, hvor en omfattende og stigende mængde af data har gjort strukturerings- og sorteringsarbejdet særligt komplekst, er hvidvaskområdet. Den finansielle sektor har de senere år investeret milliarder af kroner i systemer, der skal afsløre hvidvask eller mistanke om hvidvask hos deres kunder. De data sendes i første omgang til Hvidvasksekretariatet hos politiet, der sender dem videre til Særlig Kontrol, hvis der er mistanke om urent trav rent skattemæssigt.

“Den stigende datamængde på hvidvaskområdet gør, at vi har været nødt til at udvikle vores eget værktøj. Det er ganske enkelt umuligt at gennemgå alle data manuelt, så vi var nødt til at finde en digital løsning på den udfordring. Derfor udviklede vi en hvidvaskdatabase, der sammenstiller data og gør dem søgbare, og arbejder aktuelt på udvikling af en dynamisk scoringsmodel. Det arbejde har gjort, at vi fremover bliver klart bedre til at sortere og finde de sager, der er mest relevante for os,” forklarer Steen Bechmann Jacobsen.

Han slår fast, at der ligger et stort potentiale i at styrke de digitale værktøjer hos Særlig Kontrol yderligere fremadrettet. Det gælder i forhold til at finde nye datakilder nationalt og internationalt, men det gælder også i forhold til at få de mange systemer, der allerede bruges, til at tale bedre sammen.

“Overordnet set løser vi den opgave, som vi er sat i verden for, men vi kan selvfølgelig altid blive bedre til at udvælge de rigtige sager. At blive bedre til at ramme bagmændene og ikke kun stråmændene”

Steen Bechmann Jacobsen, fagdirektør for Særlig Kontrol i Skattestyrelsen

“Overordnet set løser vi den opgave, som vi er sat i verden for, men vi kan selvfølgelig altid blive bedre til at udvælge de rigtige sager. At blive bedre til at ramme bagmændene og ikke kun stråmændene. Lige nu arbejder vores medarbejdere i en række forskellige systemer. Det ville være mere optimalt, hvis vi fik ét overordnet system, der automatisk henter data fra alle relevante steder – en single point of contact for vores medarbejdere. Det er noget af det, der skal til for at styrke vores indsats over for de mest alvorlige svigsager yderligere,” siger Steen Bechmann Jacobsen. ■

OM SÆRLIG KONTROL

Særlig Kontrol har det overordnede ansvar for at kontrollere, imødegå og bekæmpe national og international skatteunddragelse og organiseret skatteøkonomisk kriminalitet samt understøtte løbende udvikling af en effektiv forebyggelse og kontrol i forhold til skattesvig og international skatteunddragelse

Særlig Kontrol skal bekæmpe og forebygge diverse former for svig, fx kædesvig og moms-karuseller, samt international skatteunddragelse, hvidvask, skattely og bandekriminalitet. Området har et tæt samarbejde med politi og anklagemyndighed og samarbejder med udenlandske myndigheder på tværs af landegrænser

FOTO: NIKOLAI LINARES

Vi vil se markant flere databaserede løsninger til patienter fremover

I sundhedsvæsenet indsamles der data om os alle, fra vi bliver født, til vi dør. Det har gjort de danske sundhedsdata internationalt enestående. Samtidig giver ny teknologi bedre muligheder for at anvende disse data til både at forbedre sundhedsvæsenet og danskernes sundhed. Og fokus skal nu, ifølge Sundhedsdatastyrelsens direktør, være på den nytte, data kan gøre for borgerne.

“Borgerne tog godt imod de løsninger, vi fik skabt under COVID-19, og erfaringerne herfra viser, at borgerne er indstillede på at bruge digitale løsninger og har tillid til, at vi bruger deres data på en fornuftig og sikker måde, når vi bygger nye løsninger”

Lisbeth Nielsen, direktør, Sundhedsdatastyrelsen

Med uundgåelige småfejl undervejs tog digitaliseringen og brugen af data i sundhedsvæsenet et syvmileskridt fremad under COVID-19-pandemien. Coronapas, smittestop-app m.m. blev en integreret del af danskernes liv. Og hermed blev det tydeligt, at hvor sundhedsvæsenets fokus i udviklingen af data og teknologier i mange år var på at få hjulene til at snurre internt, er blikket nu vendt mod borgerne og opgaven med at få dem koblet på udviklingen – med bedre adgang til egne data og mulighed for at kunne agere mere på egne præmisser.

“Borgerne tog godt imod de løsninger, vi fik skabt under COVID-19, og erfaringerne herfra viser, at borgerne er indstillede på at bruge digitale løsninger og har tillid til, at vi bruger deres data på en fornuftig og sikker måde, når vi bygger nye løsninger,” siger Lisbeth Nielsen, direktør for Sundhedsdatastyrelsen.

Hun forventer, at erfaringerne vil være med til at accelerere digitaliseringen af sundhedsvæsenet og mener, at “vi som samfund har gjort os nogle vigtige erfaringer om, hvad vi kan og vil. Jeg tror ikke, at man kan stoppe mayonnaisen tilbage i tuben. Tværtimod vil udviklingen i brugen af data og digitale løsninger accelerere i de kommende år,” lyder hendes vurdering.

Starten på udviklingen af data på sundhedsområdet handlede mest om at lave gode statistikker. I takt hermed opstod der en øget appetit hos hospitaler og kommuner på at få flere data retur, idet man begyndte at se perspektiver i at bruge disse i den daglige drift og i at kunne sammenligne sig på tværs af landet.

Det sker nu løbende. Og samtidig handler digitaliseringen i stigende grad om at skabe løsninger, der gør det lettere at være patient og sundhedsfaglig. Før coronapasset var det bl.a. FMK – det fælles medicinkort – der har givet mulighed for at dele data om et patientforløb, så både borgeren selv, lægen, hospitalet, apoteket og kommunen kan følge med i behandlingen og være ajour med den aktuelle situation. “Meget af det, vi arbejder med, går ud på at binde sektorerne sammen med udgangspunkt i, hvad det er for informationer, der er væsentlige for patienten. Både for at lette det praktiske for patienten og for at give en fornemmelse af tryk og koordination, også på det indholdsmæssige,” fortæller Lisbeth Nielsen og tilføjer, at udviklingen også kendetegnes ved, at man i stedet for at flytte rundt på patienterne nu i højere grad kommer til at flytte rundt på data og viden.

Folk kan jo godt finde ud af det

Sideløbende med, at teknologien er blevet lettere for borgerne at bruge, har Sundhedsdatastyrelsens direktør oplevet en kulturel udvikling, der peger i samme retning.

“Vi har haft digital kommunikation i sundhedsvæsenet i mange år. Men man har haft en idé om, at borgerne ikke ønskede at være med i den og heller ikke kunne håndtere at se prøvesvar og lignende. De løsninger, vi arbejder med i dag, handler imidlertid om at give et samlet patientoverblik, sådan at man som borger kan se alt, hvad det offentlige sundhedsvæsen har af data på én. For vores erfaring er, at folk faktisk gerne vil vide,

POINTER
FRA
ARTIKLEN

- ✓ Fra et internt til et eksternt perspektiv
- ✓ Transparens og sikkerhed er afgørende
- ✓ Data skal gøres anvendelige for alle

OM LISBETH NIELSEN

Lisbeth Nielsen er født i 1970 og har en kandidatgrad i Offentlig Forvaltning fra Roskilde Universitet

Siden 2015 direktør for Sundhedsdatastyrelsen

Fra 2013 til 2015 kvalitets- og udviklingschef for Nordsjællands Hospital

Fra 2007 til 2013 kontorchef hos Danske Regioner

Fra 2006 til 2007 head of Sales Healthcare, IBM Global Services

Fra 2004 til 2006 head of department, ACURE

hvad vi ved, fordi de i dag også gerne selv vil være med til at sætte dagsordenen i et behandlingsforløb,” siger hun.

Konkret arbejder Sundhedsdatastyrelsen lige nu på ”Aftaleoversigten”, der vil gøre det muligt for borgere at få et overblik over alle deres aftaler. Noget, der vil gøre det nemmere især for patienter med flere sygdomme eller komplicerede forløb at bevare overblikket. Samtidig vil sundhedsfaglige og andre, der hjælper borgeren, kunne bruge systemet til at undgå dobbeltbookinger, der i dag koster betydelige ressourcer. Aftaleoversigten bliver udrullet i løbet af i år og næste år. Samtidig med udviklingen af nye løsninger bliver datagrundlaget også bedre. For eksempel er et nyt register over den medicin, der gives på sygehuse, gået i drift for nylig. Hidtil har man kun haft data på, hvad folk henter af medicin på apoteket. Men med det nye register får man et samlet overblik over, hvad den enkelte patient har fået af medicin. Det vil bl.a. bane vej for forskning i, hvordan det går patienter, alt efter hvilken medicinsk behandling de modtager.

Skal Lisbeth Nielsen opsummere udviklingen i adgangen til og brugen af data, peger hun på, at den i høj grad er med til at forbedre patientbehandlingen, ligesom den bruges til at øge kvaliteten i sundhedsvæsenet. Ser man eksempelvis på tiden med COVID-19, betød digitaliseringen, at myndighederne blev i stand til at styre logistikken. Og samtidig gjorde dataindsamlingen det muligt at følge med i, hvem der ikke bookedede tider og mødte op til vaccinationerne, hvilket gav sundhedsvæsenet helt nye muligheder.

“For eksempel betød det, at kommunerne kunne kontakte deres uvaccinerede ældre og tilbyde hjemmevaccination. Så noget af det, vi ofte forsømmer i sundhedsvæsenet, nemlig at opspore dem, som vi ved har svært ved at fungere både digitalt og i den kompleksitet, som sundhedsvæsenet rummer, dem fik vi under COVID-19-pandemien opbygget en systematik i kontakten til. Og det er en af årsagerne til, at vi nåede så høje vaccinationsprocenter – til gavn for hele befolkningen,” påpeger hun.

Transparens og sikkerhed er afgørende

Formålet om mere og bedre sundhed går også igen i Sundhedsdatastyrelsens vision, der dels handler om at beskytte følsomme data, dels om at gøre datadeling mulig og data tilgængelige, hvor de skal bruges, hurtigt og i en valid, entydig og forståelig form.

“Vi forsøger at skabe en værditilførsel hele vejen rundt med vores overordnede idé in mente om at blive ved med at være på forkant og ikke hvile på laurbærrene,” siger Lisbeth Nielsen og glæder sig i den henseende over, at det danske sundhedsvæsen på mange måder er firstmovers, når det gælder digital udvikling og indsamling af data. Noget, der ikke mindst har rod i det unikke danske CPR-system og i den omstændighed, at det er muligt at samkøre data fra flere kilder.

Trykket på borgerperspektivet indebærer også at skabe transparens og sikre, at alle kan have tillid til, at myndighederne

“ Vi forsøger at skabe en værditilførsel hele vejen rundt med vores overordnede idé in mente om at blive ved med at være på forkant og ikke hvile på laurbærrene ”

Lisbeth Nielsen, direktør,
Sundhedsdatastyrelsen

“Lige nu står en række udfordringer i vejen for at opnå det fulde potentiale. Det drejer sig bl.a. om manglende overblik over tilgængelige data, tunge administrative godkendelsesprocesser, juridiske uklarheder og tekniske udfordringer med at kombinere forskellige datakilder. Og det arbejder vi på højtryk for at få løst”

Lisbeth Nielsen, direktør,
Sundhedsdatastyrelsen

OM SUNDHEDSDATASTYRELSEN

Etableret 1. november 2015 ved udskillelse fra Statens Serum Institut

Er en del af Sundhedsministeriets koncern

Har ca. 300 medarbejdere

Er samtidig cyber- og informationssikkerhedsfunktion for sundhedsvæsenet og koncern it-funktion for Sundhedsministeriet

passer godt på data – både ift., hvem der har adgang til dem, og hvad de må bruges til – så der ikke sker læk som tidligere set fra det offentlige. Derfor er åbenhed, og forklaringer på hvorfor man gør hvad, en vigtig del af Sundhedsdatastyrelsens strategi i forhold til borgerne, som direktøren forklarer det.

En anden vision er, at Danmark skal være førende i brugen af borgers sundhedsdata, og at bl.a. kunstig intelligens skal kunne bruge sundhedsdata til at forudsige sygdom og skræddersy behandling til den enkelte. Sådan er det også muligt langt hen ad vejen, men der er barrierer, der skal ryddes af vejen, lyder det fra parterne bag visionen, som er Sundhedsministeriet, Danske Regioner, KL, Danmarks Statistik og Nationalt Genom Center.

“Danske sundhedsdata er internationalt enestående, hvilket vi kan se af, at forskere fra hele verden ofte tyr til vores datakilder for at teste deres teser. Men lige nu står en række udfordringer i vejen for at opnå det fulde potentiale. Det drejer sig bl.a. om manglende overblik over tilgængelige data, tunge administrative godkendelsesprocesser, juridiske uklarheder og tekniske udfordringer med at kombinere forskellige datakilder. Og det arbejder vi på højtryk for at få løst. Blandt andet ved at få skabt en platform, der giver forskerne én indgang til det hele,” fortæller Lisbeth Nielsen og spår forsigtigt, at visionen vil være opfyldt i løbet af tre-fire år.

Behov for øgede investeringer

Kendetegnende for det danske sundhedsvæsen er i høj grad, at man er lykkedes med at standardisere data, og at modet på at kaste sig ud i noget nyt er stort. Man har også en god tradition for samarbejde og har valgt at investere meget i tværgående løsninger, ligesom man har gode leverandører på markedet, som er med på at bruge ressourcer på udvikling. Og endelig er der de årlige økonomiaftaler mellem regering, regioner og kommuner, som har skabt en aftalestruktur omkring tingene med mål, der forpligter alle. Alt sammen noget, som Lisbeth Nielsen ser gode grunde til at værne om.

Imidlertid er tempoet i udviklingen udfordret af især to forhold. Ét handler om kompetencerne – fordi nye måder at bruge teknologien på kræver nye fagligheder. Og et andet handler om ressourcerne.

”Mulighederne er store. Men der er selvfølgelig også et spørgsmål om ressourcer i det her – både til at udvikle nyt og til at sikre, at de gamle systemer bliver opdateret, så vi har et so-

“ Mulighederne er store. Men der er selvfølgelig også et spørgsmål om ressourcer i det her – både til at udvikle nyt og til at sikre, at de gamle systemer bliver opdateret, så vi har et solidt fundament at bygge de fremtidige løsninger på. Hvis vi skal høste gevinsterne af digitaliseringen, så kræver det selvfølgelig investeringer “

Lisbeth Nielsen, direktør,
Sundhedsdatastyrelsen

lidt fundament at bygge de fremtidige løsninger på. Hvis vi skal høste gevinsterne af digitaliseringen, så kræver det selvfølgelig investeringer,” siger Lisbeth Nielsen.

Hun tilføjer, at noget også handler om at tænke digitaliseringen endnu tættere ind i kerneopgaven, fordi sundhedsvæsenet simpelthen ikke kan drives uden digitale løsninger. Derfor skal direktionerne i endnu højere grad efterspørge, at digitale muligheder er tænkt med fra start i stedet for at træffe en faglig beslutning og bagefter bede it-afdelingen om at understøtte den.

Ser hun alene på dataområdet, håber hun, at Danmark om fem år er dér, hvor Sundhedsdatastyrelsen både kan levere god rådgivning på området, og at data er blevet endnu mere tilgængelige for andre at arbejde med og kommer endnu mere i spil til at skabe bedre sundhed.

“Og så håber jeg, at vi bliver hurtigere til at sætte nye ting i værk. Det tager for lang tid i dag. Vi skal finde en måde at indrette det digitale økosystem på, så der bliver kortere fra tanke til handling,” lyder ønsket fra toppen af Sundhedsdatastyrelsen. ■

FOTO: PHILIP DAVALI

Sund & Bælt:

Vores erfaringer med data sikrer enorme økonomiske besparelser og reduktion i CO₂-udledning

Omfattende digitalisering, sensorer, droner og massiv brug af data giver hvert år trecifrede millionbesparelser og store klimagevinster i det statslige selskab bag forbindelserne over Storebælt og Øresund, fortæller CEO Mikkel Hemmingsen. Sund & Bælts viden bliver også udnyttet andre steder i den offentlige sektor – og har banet vej for øget dansk eksport.

En vifte med sensorer, droner, digitalisering i stor stil og enorme mængder af data har givet massive besparelser i den statsejede Sund & Bælt-koncern, der ejer og driver forbindelserne over Storebælt og Øresund og samtidig styrer anlægget af den kommende Femernforbindelse mellem Lolland og Tyskland. Netop en forstærket indsats med digitalisering og brug af data stod højt på dosmersedlen, da Mikkel Hemmingsen trådte til som CEO for seks år siden. Han kom med en baggrund fra bl.a. Forskningsministeriet og konsulenthuset Accenture, hvor han rådgav kunder om teknologi.

"Helt overordnet er vi gode til tre ting: Vi kan styre store marine anlægsprojekter, vi håndterer asset management af anlæggene med drift, vedligehold og levetidsforlængelse, og så driver vi betalingssystemer. Teknologien har de senere år gjort os meget mere effektive, og vi er slet ikke færdige endnu," fastslår Mikkel Hemmingsen.

Sensorer – og ikke mindst deres indsamlede data – er en væsentlig del af forklaringen på de gevinster, Sund & Bælt har opnået.

"Alene på Storebælt har vi omkring 14.000 sensorer, og vi får endnu flere på Femern. De styrer fx ventilation og udfører trafikstyring. De registrerer også vibrationer, temperaturer, vindforhold og mængden af salt (som tærer på stål og beton, red.)."

En anden forklaring på effektiviseringerne er brug af droner, der efterser de kæmpestore og høje brokonstruktioner. Et arbejde, der før blev udført manuelt, ofte af klatrere.

"Samlet sparer vi i dag omkring 20 pct. – eller cirka 100 mio. kr. om året – på vores udgifter til vedligehold og arbejde med at forlænge levetiden af vores anlæg. Ved at bruge teknologi og data kan vi fx vedligeholde mere målrettet og effektivt."

Gevinst for klimaet

Samtidig har Sund & Bælt kunnet mindske CO₂-udledningen, fx fordi mere målrettet vedligehold betyder mindre forbrug af materialer samt mindre energiforbrug både til transport og til selve arbejdsprocessen. Mikkel Hemmingsen fremhæver selv en anden og meget større gevinst for klimaet:

"Fordi teknologien har gjort os bedre og mere præcise til at vedligeholde, har vi fordoblet den forventede levetid på vores anlæg fra 100 til 200 år. En af årsagerne er, at vi nu langt bedre kan identificere små revner og sætte ind med reparationer, in-

“ Samlet sparer vi i dag omkring 20 pct. – eller cirka 100 mio. kr. om året – på vores udgifter til vedligehold og arbejde med at forlænge levetiden af vores anlæg. Ved at bruge teknologi og data kan vi fx vedligeholde mere målrettet og effektivt “

Mikkel Hemmingsen,
CEO, Sund & Bælt

den de når at udvikle sig. Ved at udskyde store anlægsarbejder opnår samfundet en kæmpe CO₂-gevinst."

Mikkel Hemmingsen håber på store gevinster ved at bruge indhøstede erfaringer fra data og teknologi på den kommende Femernforbindelse. Når danmarkshistoriens største anlægsprojekt efter planen åbner i 2029, vil der være tre årtiers drift fra Storebælt og Øresund at læne sig op ad.

"Normalt er det efter 10 års drift af et trafik anlæg muligt at spare 40 pct. på driftsudgifterne, fordi man gradvist lærer anlægget at kende og løbende kan optimere drift og vedligeholdelse, men især de første tre år er meget dyre. Min ambition er at gøre det meget hurtigere, fordi Femern på mange måder

POINTER
FRA
ARTIKLEN

- ✔ Sensorer og store mængder data har givet markante besparelser på drift og vedligehold hos Sund & Bælt
- ✔ Digitale betalingsløsninger bliver brugt til miljøzoner i store byer og til roadpricing for tung trafik
- ✔ Data fra drift og vedligehold udløser store besparelser ved nye anlægsprojekter

OM MIKKEL HEMMINGSEN

Født 1970, cand.scient.pol. fra Københavns Universitet med studieophold i belgiske Brugge og Potsdam sydvest for Berlin. Gennemført lederprogram i Accenture

Siden 2016 CEO for Sund & Bælt Holding. Formand for alle datterselskaber

CEO for Københavns Kommune (2014-16) og Region Syddanmark (2008-14). Tidligere Director i konsulenthuset Accenture, vicedirektør i Forskningsministeriet og i Finansministeriet

bliver en kopi af måden, vi driver vedligehold på Storebælt. De årlige driftsudgifter bliver over en halv milliard kr., og det beløb skal vi gerne reducere hurtigere end de normale 10 år.”

Billigere betalingssystem

Også i betalingsdelen af Sund & Bælt leder teknologien til besparelser og forandringer. Da Mikkel Hemmingsen tiltrådte, var BroBizzen hastigt på vej frem, mens automatisk nummerpladegenkendelse – pay-by-plate – kun var i sin vorden.

”I dag er over 35 pct. af vores faste kunder tilmeldt nummerpladeskanning, og på betalingsanlæggene har vi ikke længere manuel betjening. Med de digitale platforme, vi har opbygget, har vi opnået en besparelse på 20-30 pct. på tolling (betaling, red.). Vi behøver heller ikke at afsætte så store arealer til betalingsanlæg, fordi kunderne kan køre hurtigere igennem – det gælder også, når vi indvier Femern og eventuelt andre trafik-anlæg.”

Sund & Bælt er ikke selv involveret i eksport af de udviklede løsninger, men ifølge Mikkel Hemmingsen har samarbejdspartneren IBM Danmark vundet flere opgaver med asset management-systemer i udlandet. Til gengæld arbejder Sund & Bælt aktivt med, at selskabets teknologi og løsninger bliver brugt andre steder i den offentlige sektor herhjemme.

OM SUND OG BÆLT

Driver forbindelserne over Storebælt og Øresund (ejer 50 pct.)

Står for at anlægge Femernforbindelsen med forventet åbning i 2029

Har udført analyse/projektering af havnetunnel i København og af mulige forbindelser over Kattégat samt mellem Als og Sydfyn (sættes snart i gang)

Særlige ekspertiser: At projektere og anlægge bro-/tunnelforbindelser, at drive og vedligeholde trafik anlæg samt at drive betalingssystemer

Bruger millioner af data fra fx sensorer og droner til at optimere vedligehold og forlænge levetid for anlæg

Ca. 400 ansatte på hovedkontoret i København samt i Halskov på Vestsjælland og i Rødbyhavn på Lolland

Ejet 100 pct. af den danske stat

”Vi er involveret i miljøzoner i de fem største byer, hvor nummerplader er med til at styre, hvilke biler der må køre ind. Vi er desuden med i et pilotprojekt med 2.000 personbiler om vejafgifter efter forbrug (også kaldet roadpricing, red.), og vi har lige sendt et vejafgiftssystem for tung trafik i Danmark i udbud. Til de opgaver kan vi bruge vores eksisterende platform.”

Digitalisering, teknologi og nye løsninger udløser ifølge Mikkel Hemmingsen store effektiviseringer på dette felt, og han nævner som eksempel den såkaldte betalingsring. Den daværende S-R-SF-regering ville mindske trængslen på hovedstadens veje, men endte med at skrinlægge projektet efter store protester.

”Det kostede to mia. kr. at etablere betalingsringen, lød det dengang. Med vores platform og håndtering af data – fx med nummerpladegenkendelse – kunne vi nok gøre det for cirka 45 mio. kr. i dag, hvis det måtte blive aktuelt.”

Data styrker anlægsproces

Udover at håndtere betalinger og drive to, snart tre, store trafik-anlæg omfatter Sund & Bælts ekspertise projektering og analysearbejde af kommende og mulige forbindelser over – eller under – vand.

Selskabet har fået til opgave at projektere og siden drive en 10 km lang tunnel langs havnefronten i den østlige del af København og har for nylig fremlagt analyser af en mulig Kattégat-forbindelse. Senere venter regne- og tegnearbejde til en lignende vurdering af en eventuel forbindelse mellem Als i Sønderjylland og Fyn.

Ved projekterne har Sund & Bælt – og hele samfundet – ifølge Mikkel Hemmingsen gavn af de store datamængder, der bliver indsamlet via fx sensorer.

”Vi har mange informationer til rådighed, og en af vores udfordringer er at have overblik over de mange data. Men dataene

“ Det kostede to mia. kr. at etablere betalingsringen, lød det dengang. Med vores platform og håndtering af data – fx med nummerpladegenkendelse – kunne vi nok gøre det for cirka 45 mio. kr. i dag, hvis det måtte blive aktuelt ”

Mikkel Hemmingsen, CEO, Sund & Bælt

“ Vi har mange informationer til rådighed, og en af vores udfordringer er at have overblik over de mange data. Men dataene gør det muligt at optimere fx design og konstruktion af anlæggene. Vi taler måske om 30 pct. CO₂-besparelse i anlægsfasen, fordi vi nogle steder kan mindske mængden af stål og andre byggematerialer ”

Mikkel Hemmingsen, CEO, Sund & Bælt

gør det muligt at optimere fx design og konstruktion af anlæggene. Vi taler måske om 30 pct. CO₂-besparelse i anlægsfasen, fordi vi nogle steder kan mindske mængden af stål og andre byggematerialer.”

Genbrug af fabrik

Den største besparelse – for samfundet og for de bilister og virksomheder, der skal finansiere de kommende anlæg via brugerbetaling – ligger dog i at genbruge en enorm betonelement-fabrik. Fabrikken er opført ved Rødbyhavn og skal de næste fire-fem år producere 99 elementer, der er 220 meter lange og over 40 meter brede til Femernforbindelsen, men den store fabrik er i

princippet tæt på værdiløs, når sidste tunnelelement er afskibet i 2027.

”Det vil give samfundet meget store gevinster – både i kroner og i CO₂ – hvis vi derefter kan bruge fabrikken til at fremstille elementer til havnetunnelen i København. Og senere måske til en Kattegat-forbindelse og en Als-Fyn-forbindelse. Havnetunnelen er noget mindre end Femern, men vi kan spare tre mia. kr. og to-fire år i anlægsfasen ved at genbruge fabrikken. En Kattegat-forbindelse vil blive det hidtil største anlægsprojekt herhjemme, og derfor vil gevinsten blive endnu større dér. Udover at spare penge og CO₂-udledning kan vi fastholde en stor beskæftigelse på Lolland en del år frem.” ■

Striks dataadgang er en udfordring for sundhedsforskere

Teknologien har gjort det muligt at bruge store data-mængder til at udvikle og forbedre medicin og behandlingsmetoder, men det er besværligt for forskere og virksomheder at få adgang til sundhedsdata. Derfor bør vi forbedre adgangen til sundhedsdata, og gevinsten vil være mere effektiv produktudvikling og forbedrede behandlingsformer, mener Diana Arsovic Nielsen, CEO i Danish Life Science Cluster.

Den gode nyhed er, at den teknologiske udvikling de seneste 10-15 år har gjort det meget billigere og lettere at udnytte enorme mængder af sundhedsdata – som vi her i Danmark har liggende digitalt – til at styrke forskningen samt forbedre både medicin og behandlingsmetoder.

Den dårlige nyhed er, at det i praksis er så besværligt og tidskrævende for forskere og virksomheder at få adgang til data, at vi hæmmer mulighederne for at skabe bedre produkter og behandlinger i en vigtig sektor med voksende betydning.

De to budskaber kommer fra Diana Arsovic Nielsen, CEO for netværket Danish Life Science Cluster, der samler virksomheder og offentlige instanser inden for sundhedsområdet.

”Hele life science-området betyder utrolig meget for Danmark – der er omkring 45.000 ansatte i hele sektoren inklusive medicinalsekskaber, medico (udstyr til patienter, red.), biotek og sundhedsteknologi. Og sundhedssektoren bliver vigtigere i disse år, fordi vi får flere og flere ældre, der kræver behandling og pleje,” pointerer Diana Arsovic Nielsen.

Hjælp fra teknologi

Udviklingen bliver forstærket af, at der hele tiden bliver udviklet ny medicin og nye behandlingsmetoder. Derfor må ressourcerne prioriteres, og her er de mange data vigtige værktøjer. Fx kan en såkaldt genom-sekventering kortlægge sammensætningen af arvemassen hos den enkelte patient og variationer inden for store grupper af borgere. Ved at undersøge data fra mange mennesker bliver det i stigende grad muligt at udpege forskelle, der er vigtige, når sygdomsmønstre skal kortlægges og den individuelle behandling målrettes så meget som muligt.

”Teknologien kan hjælpe os utrolig meget i dag. Før udgjorde teknologi og økonomi store barrierer for forskningen. Nu er meget af teknologien til fx at håndtere store datamængder på plads, og prisen falder hele tiden, så den økonomiske barriere bliver mindre,” siger Diana Arsovic Nielsen.

I hendes optik er der to overordnede mål for at bruge teknologien og undersøge store mængder af sundhedsdata.

”Det handler dels om at minimere eller helt undgå bivirkninger – om at udvikle præcisionsmedicin. Groft sagt ved vi, at 50

pct. af medicinen virker; vi ved bare ikke, hvilke dele der virker. Og dels handler det om at bruge ressourcerne mest effektivt med de mange behandlingsformer.”

I dag udgør en besværlig og ofte langsommelig behandling af adgang til data en betragtelig – og dyr – barriere for forskere og virksomheder. Til skade for patienter, sundhedsvæsen og hele samfundet, argumenterer hun.

Det er især sket efter, at EU's persondataregler – GDPR – trådte i kraft for fire år siden med det sigte at beskytte persondata bedre.

Ønskeseddel fra branchen

Ifølge Diana Arsovic Nielsen er det dog muligt at forbedre administrationen af reglerne, og Danish Life Science Cluster forsøger løbende at sætte fokus på de forskellige barrierer. Tidligere

OM DANISH LIFE SCIENCE CLUSTER

Arbejder for at omsætte forskning og viden inden for sundhedsvidenskab og velfærdsteknologi til nye og bedre løsninger, der gavner virksomheder, sundhedsvæsen og borgere

Grundlagt i 2021 ved at samle tilsvarende regionale enheder – har knap 40 ansatte og afdelinger i København, Nykøbing F., Odense, Aalborg og Aarhus samt et nyåbnet satellitkontor i Kalundborg

Life science og velfærdsteknologi blev i oktober 2020 udpeget af regeringen som en af Danmarks 14 særligt vigtige erhvervs-klynger. Life science-sektoren beskæftiger cirka 45.000 mennesker

Samarbejder med bl.a. brancheorganisationer og virksomheder inden for medicin, medico (udstyr) og biotek samt universiteter, regioner og kommuner

Finansieringen kommer fra Uddannelses- og Forskningsministeriet, Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og EU's regionalfond

POINTER FRA ARTIKLEN

- ✓ Teknologien giver i dag enestående muligheder for at analysere store mængder af sundhedsdata, mener Danish Life Science Cluster
- ✓ Lettere adgang til data kan styrke sundhedsforskning og innovation
- ✓ Forskere og virksomheders adgang til sundhedsdata er besværlig – bl.a. på grund af rigid tolkning af EU's persondataregler

“Nu er meget af teknologien til fx at håndtere store datamængder på plads, og prisen falder hele tiden, så den økonomiske barriere bliver mindre”

Diana Arsovic Nielsen, CEO,
Danish Life Science Cluster

i år udkom fx en rapport om de regulatoriske rammer for at bruge sundhedsdata, udarbejdet af bl.a. PwC og Kammeradvokaten.

Med afsæt i rapporten og fx initiativet 'Data Redder Liv' har Danish Life Science Cluster udpeget tre hovedproblemer for adgangen til sundhedsdata. Løsningen af dem udgør samtidig branchens ønskeseddel.

"Først og fremmest håber vi, at det bliver nemmere at få lov til at bruge sundhedsdata. Forskere og virksomheder oplever indimellem ekstremt lange ventetider på deres ansøgninger, og det forsinker og gør arbejdet med at forske og udvikle dyrere," siger Diana Arsovic Nielsen.

En anden risiko er, at andre lande kommer først i kapløbet om nye produkter og behandlingsformer, så den danske life science-sektor går glip af omsætning og jobs.

En af årsagerne til de lange ventetider er ifølge Diana Arsovic Nielsen en ufleksibel behandling af ansøgningerne. Som måske hænger sammen med Danmarks mangeårige ry for næsten at overimplementere fælles EU-regler.

"I forhold til andre lande tolker Danmark EU-reglerne ret rigidt. Branchens erfaring er, at der sidder mange uerfarne jurister. Og hvis de er i tvivl, så er det ud fra et forsigtighedsprincip lettest at sige nej til en ansøgning. Det, der i gamle dage

OM DIANA ARSOVIC NIELSEN

Født 1975, mellemnavnet stammer fra hendes montenegriske mor. Uddannet arkitekt fra Kunstakademiet (1995-2002) suppleret med HD i organisation fra CBS (2007-2009)

Siden juli 2021 CEO for Danish Life Science Cluster

Innovationschef i Region Syddanmark i Odense (2011-2015) og Københavns Kommune (2015-2018), chef for regional udvikling i Region Hovedstaden (2018-2021)

Fra 2002-2011 flere jobs som designer og industriel designer i bl.a. Københavns Kommune og Henning Larsen Architects

blev kaldt 'at gå på fisketur' i data, har fået en helt ny betydning med de nye værktøjer inden for kunstig intelligens. Her taler man mere om en 'eksplorativ tilgang', hvor vi i Danmark ikke helt er blevet enige om, hvordan det skal håndteres. For selvfølgelig skal man have et formål med dataarbejdet, og selvfølgelig skal

“Dataene ligger alle mulige steder, og vi håber, at der kan komme én fælles indgang, så forskere og innovatører hurtigt vil få et overblik over, hvordan de søger om at få adgang til data, uanset hvem der er ejer af de pågældende data. En dygtig og dialogbaseret rådgivningsfunktion, hvor forskere og innovatører kan få hjælp, vil gøre den fælles indgang meget mere værdifuld”

Diana Arsovic Nielsen, CEO,
Danish Life Science Cluster

vi have høj etik i arbejdet med sundhedsdata,” lyder det fra Diana Arsovic Nielsen.

Samling på data

Det andet ønske er at få etableret én sammenhængende infrastruktur for sundhedsdata.

”På mange måder er Danmark et meget gennem-digitaliseret samfund. Men der er mange forskellige dataejere, der hver især skal kontaktes for at få videregivet deres data, og de mange data ligger i systemer, der ikke altid er forbundne.”

Og ifølge Diana Arsovic Nielsen mærker den almindelige borger jævnligt den fragmenterede dataregistrering i sin kontakt med sundhedsvæsenet.

”Forløbet med kræftpakker fungerer godt, men ellers er det kendetegnende, at borgere i længere forløb med udredning eller behandling må fortælle de samme ting flere gange til de sund-

hedspersoner, de møder undervejs. Nok bliver mange ting registreret hos den praktiserende læge, hos fysioterapeuten og på sygehuset, men dataene er ikke altid tilgængelige for andre i sundhedssektoren, og det udløser et spild af ressourcer.”

I direkte forlængelse heraf vil det – som et tredje ønske – være essentielt at få skabt en fælles indgang for forskere og innovatører til sundhedsdata, hvor der samtidig tilbydes rådgivning, så ansøgningerne kan behandles hurtigt, og man undgår, hvad Diana Arsovic Nielsen betegner som 'simple fejl', der gør ansøgningsprocessen endnu længere.

”Dataene ligger alle mulige steder, og vi håber, at der kan komme én fælles indgang, så forskere og innovatører hurtigt vil få et overblik over, hvordan de søger om at få adgang til data, uanset hvem der er ejer af de pågældende data. En dygtig og dialogbaseret rådgivningsfunktion, hvor forskere og innovatører kan få hjælp, vil gøre den fælles indgang meget mere værdifuld.” ■

FOTO: ÓLAFUR STEINAR RYE GESTSSON

Data skal bidrage til at frigive ressourcer, kvalitetsudvikle og sikre varme hænder

Med visioner om bedre driftsledelse og om at styrke kvaliteten af borgerydelser har landets største socialforvaltning udarbejdet en strategi for datadrevet ledelse. Direktør i Socialforvaltningen i Københavns Kommune, Søren Munk Skydsgaard, fortæller om forvaltningens ambitioner på området.

Som direktør i Socialforvaltningen i Københavns Kommune står Søren Munk Skydsgaard i spidsen for den digitale strategi og retning, som forvaltningen lægger for dagen. En vej, der i høj grad handler om at øge kvaliteten af forvaltningens strukturerede data og finde nye teknologiske løsninger, der kan løfte velfærds-politiske udfordringer.

“Man kan groft sagt tale om fire bundlinjer i den offentlige sektor: kvaliteten af den ydelse, vi leverer til borgerne, lovmedholdelighed, understøttelse af demokratiet og effektiv opgavevaretagelse. I forhold til data tror jeg, at den sidste og den første bundlinje er vigtigst,” indleder Søren Munk Skydsgaard.

Han henviser til en total udskiftning af forvaltningens faglige it-understøttelse, der skal sikre en moderne, mere brugervenlig og mobil understøttelse i den daglige drift for forvaltningens ca. 7.000 medarbejdere.

“Data er en integreret del af Socialforvaltningens kernerdrift. Vi har socialrådgivere, socialpædagoger, hjemmeplejere, sygeplejersker og andre faggrupper, der dagligt dokumenterer vores indsatser. De nye fagsystemer giver en meget bedre understøttelse af dette og giver os helt ny adgang til strukturerede data på et mere detaljeret niveau, end vi har haft tidligere. Det er data, der er entydigt defineret og kan trækkes maskinelt, og som skal hjælpe os i den daglige planlægning og til at udvikle kvaliteten af vores ydelser. Data er ikke en målsætning i sig selv, men skal gøre os endnu bedre til at opnå de målsætninger, som politikerne og vi selv sætter for arbejdet,” forklarer Søren Munk Skydsgaard.

Han fortæller, at Socialforvaltningens gamle fagsystemer ikke var gearret til at levere data til andre formål end den konkrete sagsbehandling. Det betød, at det var væsentligt mere ressourcekrævende at skabe styrings- og aktivitetsinformation på baggrund af data fra fagsystemerne.

Fokus på den nære driftsledelse

Med implementeringen af Socialforvaltningens nye fagsystemer har man forsøgt at gøre dataregistrering så intuitiv som muligt. Og medarbejderne har taget godt imod de nye it-systemer, lyder budskabet fra forvaltningens direktør.

“Det har været en inddragende proces, hvor vi har involveret medarbejdere og ledere på forskellige niveauer. Jeg møder stor efterspørgsel på gode data. Ikke nødvendigvis avancerede data, men solide driftsdata,” forklarer Søren Munk Skydsgaard og tilføjer: “Det handler bl.a. om at kunne tilgå data, der under-

OM SØREN MUNK SKYDSGAARD

Søren Munk Skydsgaard er født den 29. juli 1969 og uddannet cand.polit. fra Københavns Universitet i 1997

Siden 2018 har han været direktør i Socialforvaltningen, Københavns Kommune

Fra 2014 til 2017 var han økonomidirektør i Fødevarestyrelsen

Fra 2008 til 2013 var han kontorchef i Forsknings- og Innovationsstyrelsen i Uddannelsesministeriet

Fra 2007 til 2008 var han Manager hos Deloitte

Fra 2005 til 2007 var han souschef i Udenrigsministeriet

Fra 2002 til 2005 var han leder af handelsafdelingen på Danmarks ambassade i Washington D.C.

I 1997 til 2002 var han fuldmægtig i Udenrigsministeriet

POINTER
FRA
ARTIKLEN

- ✓ It-systemer skal øge fokus på kvalitetsudvikling
- ✓ Datadrevet ledelse skal styrke den daglige drift samt øge kvaliteten af borgerydelser
- ✓ Socialfagligt kan data ikke stå alene – indsatserne kræver individuel vurdering og faglig dømmekraft

“Det er vigtigt, at vi ikke beder medarbejderne om at bruge mere tid på registrering, end hvad der er helt nødvendigt og formålstjenligt, da det jo er tid, der går fra borgerne”

Søren Munk Skydsgaard, direktør i Socialforvaltningen i Københavns Kommune

“Jeg håber ikke desto mindre, at teknologiske løsninger kan være en del af svaret på det. Også i forhold til at hjælpe medarbejderne med at træffe beslutninger i det daglige og fx også hjælpe med medicin håndtering, der er et meget vanskeligt og kritisk område. Men det er og bliver helt afgørende, at det ikke er maskinerne, men vores medarbejdere, der træffer beslutningerne”

Søren Munk Skydsgaard, direktør i Socialforvaltningen i Københavns Kommune

støtter overholdelse af sagsbehandlingstider og ressourcestyringen i hverdagen. Data er også helt centrale for den faglige refleksion i de forskellige teams. Den daglige faglige refleksion er en væsentlig del af arbejdet med den enkelte borger, men også for kvalitetsudviklingen generelt.”

Fastholdelse af medarbejdere og varme hænder

At arbejde med dataregistrering i Socialforvaltningen er et tveægget sværd. På den ene side kan teknologien frigive ressourcer, men på den anden side kan dataregistrering frarøve den nære tid, medarbejderen har med den enkelte borger. For den øverste ledelse i forvaltningen ligger der derfor en vigtig afvejning i at vurdere, hvorvidt dataregistrering skaber merværdi.

“Rigtig mange data registreres i dag af medarbejdere, der har med den direkte borgerkontakt at gøre. Det er vigtigt, at vi ikke beder medarbejderne om at bruge mere tid på registrering, end hvad der er helt nødvendigt og formålstjenligt, da det jo er tid, der går fra borgerne. Vi skal kun bede om registreringer, der enten er lovpligtige, eller som giver værdi i forhold til driftsledelse og kvalitetsudvikling. Hellere lidt for få gode data, der bruges aktivt, end en overflod af data, der ikke bruges,” siger Søren Munk Skydsgaard.

Problematikken taler ind i rekrutteringsudfordringen på velfærdsområdet. For mens efterspørgslen på velfærdsyndelser inden for bl.a. socialområdet er stigende, er der en voksende mangel på arbejdskraft inden for faggrupper som SOSU'ere, pædagoger og sygeplejersker.

“Registrering og dokumentation giver ikke større jobglæde – tværtimod. Vores medarbejdere arbejder inden for det socialfaglige område, fordi de godt kan lide og er gode til at arbejde med mennesker, og vi kan risikere, at dataregistrering går ud over trivslen og arbejdsglæden. Og jo flere data, man beder medarbejderne om at registrere, desto dårligere bliver datakvaliteten i øvrigt typisk også.”

Søren Munk Skydsgaards pointe taler ind i behovet for at

udvikle automatiserings- og robotteknologiske løsninger, der kan bidrage til at afhjælpe de nuværende fastholdelses- og rekrutteringsudfordringer. Et konkret eksempel er robotten ‘Albert Aktindsigt’. Med den undgår sagsbehandlere i aktindsigtssager at skulle fremsøge samtlige dokumenter enkeltvis og manuelt (med risiko for at overse et dokument), gemme og samle dem i et pdf-dokument. I dag indtaster sagsbehandleren blot et CPR-nummer, hvorefter robotten samler alle dokumenter i en samlet pdf. Det har en tidsbesparende effekt på mellem 5 og 60 minutter pr. sag. Forvaltningen har også kunnet friholde medarbejderne fra at flytte store mængder af data fra de gamle systemer til de nye. En del blev automatiseret, hvilket har sparet årevis af arbejde.

“Vi er dog stadig dér, at de kendte løsninger er meget små i forhold til den store udfordring, det er, at vi ikke kan skaffe hænder nok. Jeg håber ikke desto mindre, at teknologiske løsninger kan være en del af svaret på det. Også i forhold til at hjælpe medarbejderne med at træffe beslutninger i det daglige og fx også hjælpe med medicin håndtering, der er et meget vanskeligt og kritisk område. Men det er og bliver helt afgørende, at det ikke er maskinerne, men vores medarbejdere, der træffer beslutningerne,” siger Søren Munk Skydsgaard.

Ikke blot naturvidenskabelig logik

Socialforvaltningen i København råder – ligesom alle andre socialforvaltninger i landet – i princippet over statistiske data, der rummer mere avancerede anvendelsesmuligheder. Data, der vil kunne bruges til prioritering af indsatser på et helt andet niveau, end hvad tilfældet er i dag. Søren Munk Skydsgaard drager en parallel til den tyve år gamle science fiction-film ‘Minority Report’, der foregår i Washington i 2054. Filmen præsenterer et futuristisk scenarie, hvor barbariske forbrydelser afsløres via teknologi, før de bliver begået.

“Data kan måske i fremtiden blive brugt til at forudse, hvem der udvikler sociale udfordringer, inden det rigtig er til at se.

OM SOCIALFORVALTNINGEN I KØBENHAVNS KOMMUNE

Socialforvaltningen i Københavns Kommune har ansvaret for kommunale tilbud til københavnere med særlige behov, herunder borgere med handicap, sindslidelser, misbrug eller hjemløseproblematikker samt udsatte børn, unge og deres familier. Forvaltningen har et budget på ca. seks milliarder kroner og har en samlet medarbejderstab på ca. 7.000

Kernen i Socialforvaltningens socialstrategi fra 2018 til 2022 er at skabe en by med plads til alle. København skal være en by, hvor alle har mulighed for at leve et værdigt liv, også københavnere med særlige behov. Hvor der tages hånd om hinanden og dem, der har brug for ekstra hjælp i hverdagen

I 2020 blev to ud af Socialforvaltningens tre faglige it-systemer udskiftet i Københavns Kommune. Det tredje, sidste og største fagsystem er i gang med at blive implementeret og forventes fuldt udrullet hen over sommeren 2022

Dermed ville man principielt kunne sætte endnu tidligere ind over for fx børn og unge og hjælpe dem bedre – og måske med færre ressourcer. Men dér er vi slet ikke endnu som samfund, og måske kommer vi heller ikke dertil. Det er i hvert fald slet ikke noget, som vi arbejder med,” pointerer Søren Munk Skydsgaard.

Han refererer til beskæftigelsesområdet, hvor der har været eksempler på anvendelse af kunstig intelligens og algoritmer i det forebyggende arbejde mod langtidsledighed. Et tiltag, der vakte opsigt og mødte stor kritik fra eksperter.

“Tiltaget blev taget af brættet igen. Det med at forudsige borgernes problemstillinger med alle de dilemmaer og risici for fejlvurderinger og stigmatisering, der ligger i det, er komplekst – teknologisk, men især etisk. Jeg ved ikke, om vi nogensinde kommer derhen. Beslutningerne, vi træffer, er meget indgribende i menneskers liv. Sådanne etiske overvejelser kræver en masse politisk debat,” siger Søren Munk Skydsgaard og understreger, at indsatsen på det socialfaglige område ikke kan afgøres objektivt på baggrund af data.

“I serviceloven, som Socialforvaltningen opererer efter, har man det, der hedder konkret, individuel vurdering. Vi skal sikre os, at medarbejderen handler ud fra sin faglige dømmekraft og ikke ud fra beregninger dikteret af en maskine. Det er ikke ligesom huslejetilskud eller den basale skattebetaling,” lyder det fra Søren Munk Skydsgaard. ■

“Det, vi gør hos e-nettet, er at sikre, at vores ejere i den finansielle sektor udnytter data optimalt til at forbedre deres forretning”

Michael Hald Graversen, produkt- og udviklingsdirektør, e-nettet

FOTO: ÓLAFUR STEINAR RYE GESTSSON

Offentlige data skaber milliardbesparelser i den finansielle sektor

Fokus på effektivisering gennem brug af data og digitale løsninger har i mange år været et indsatsområde i den finansielle sektor, der netop med dette formål har etableret e-nettet i fælleseje mellem banker og realkredit. e-nettet udvikler og drifter løsninger, der sparer sektoren og samfundet for milliarder af kroner. Næste step er fokus på bæredygtig finans, lyder det fra produkt- og udviklingsdirektør Michael Hald Graversen.

hjertet af København sidder udviklere og programmører hos firmaet e-nettet og skaber digitale løsninger, der gør hverdagen lettere for den finansielle sektor og dens kunder. De fleste danskere kender ikke til e-nettet, men hvis man har skiftet bank, handlet bolig eller benyttet NemId via sin smartphone, så har man helt sikkert stiftet bekendtskab med de løsninger, e-nettet har udviklet og driftet. e-nettet er ejet af de danske banker og realkreditinstitutter, der er medlemmer hos Finans Danmark, og selskabet er kort fortalt sat i verden for at udvikle og drive digitaliseringsløsninger, der sikrer effektiviseringer og bedre udnyttelse af offentligt tilgængelige data.

“Det, vi gør hos e-nettet, er at sikre, at vores ejere i den finansielle sektor udnytter data optimalt til at forbedre deres forretning. Vores opgave er at understøtte en proces, hvor vi reducerer unødigt administration og tidsspilde, så bankerne kan bruge mere tid på de ting, der skaber værdi for kunderne. For ikke så mange år siden var det sådan, at når en kunde havde møde med sin bank, så gik størstedelen af tiden med at forberede mødet og skaffe informationer og dokumenter som fx årsopgørelser, lønsedler osv. Vi er med til at sørge for, at det er lettere for banken at skaffe adgang til de informationer på forhånd, så bankens personale kan koncentrere sig om at rådgive,” siger produkt- og udviklingsdirektør hos e-nettet, Michael Hald Graversen.

Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden, ikke mindst fordi offentlige myndigheder og den finansielle sektor er langt fremme i den digitale udvikling. Det er netop den digitalisering, e-nettet forsøger at udnytte til kontinuerligt at optimere den finansielle sektor. Det er typisk i samspillet mellem myndigheder og den finansielle sektor, at effektiviseringerne hentes.

“Vi er heldige med, at Danmark i årevis har arbejdet med en vision og en strategi om, at vi skal leve i et digitaliseret samfund, og at vi skal arbejde målrettet med at øge nyttiggørelsen af data. Det betyder, at vi som samfund er meget langt fremme i forhold til at skabe digitale løsninger, og at vi har en offentlig sektor, der er organiseret og struktureret på en måde, der gør vores arbejde lettere, når vi skal finde steder at optimere,” siger Michael Hald Graversen.

Besparelser i milliardklassen

En af de mest kendte løsninger, e-nettet har udviklet, er e-bolighandel, der første gang så dagens lys i 2013. Løsningen gør, at pengeinstitutter, ejendomsmæglere og advokater sikkert

OM MICHAEL HALD GRAVERSEN

Michael Hald Graversen er født i 1973 og uddannet cand. merc. i Økonomisk Markedsføring fra CBS i 2001

Siden 2017 produkt- og udviklingsdirektør i e-nettet

Fra 2016 til 2017 chef for Medlemskommunikation og Markedsføring i HK Danmark

Fra 2003 ansat hos Totalkredit, senest som Marketing Director fra 2014 til 2016

og effektivt kan udveksle information, kontaktoplysninger og dokumenter, herunder eksempelvis købsaftaler. e-nettet har derved medvirket til, at omkring 75 procent af de mere end 100.000 bolighandler, der blev gennemført i 2021, er blevet afviklet via e-bolighandel. En anden relateret ydelse, hvor e-nettet har udviklet den løsning, som den finansielle sektor anvender, er den digitale tinglysning, der har resulteret i store tidsbesparelser hos ikke alene den finansielle sektor, men også i retssystemet og hos borgere og private virksomheder, forklarer Michael Hald Graversen.

“Tidligere foregik alt papirarbejde på bolighandler manuelt; i dag er mere end 90 procent digitaliseret og automatiseret. Den automatisering, der er sket via den digitale tinglysning, har for både sektoren og dens kunder betydet, at det er blevet billigere og hurtigere at gennemføre fx boliglån. Den samlede

POINTER
FRA
ARTIKLEN

- ✔ Data er en kilde til omfattende effektiviseringer i den finansielle sektor
- ✔ e-nettet søger konstant efter databaseret effektivisering i samarbejde med finanssektoren, den offentlige sektor og private aktører
- ✔ Næste step i udviklingen er bæredygtighed

“Vi er heldige med, at Danmark i årevis har arbejdet med en vision og en strategi om, at vi skal leve i et digitaliseret samfund, og at vi skal arbejde målrettet med at øge nyttiggørelsen af data”

Michael Hald Graversen, produkt- og udviklingsdirektør, e-nettet

“Vi er i en situation lige nu, hvor bankerne og den finansielle sektor er i fuld gang med at integrere bæredygtighedsagendaen ind i deres forretningsmodeller, og her står e-nettet også til rådighed med at sondere terrænet for data og digitale løsninger. Vi ved ikke præcist, hvor vi ender henne, men processen er sat i gang”

Michael Hald Graversen, produkt- og udviklingsdirektør, e-nettet

besparelse, der kommer hele samfundet til gode, er estimeret til mellem 800 mio. og en milliard kr. – hvert år,” siger Michael Hald Graversen.

Nogle af de mange andre konkrete løsninger, som e-nettet står bag, er bl.a. eSkatData, der sikrer, at bankerne kan få digital adgang til kundernes indkomstoplysninger og årsopgørelser. En anden løsning er e-lånedata, hvor informationer om kundernes eksisterende realkreditlån er tilgængelige for bankernes rådgivere. I relation til netop det at indhente kundeoplysninger har e-nettet for relativt nyligt udviklet e-samtykke, der har gjort det muligt for bankerne at indhente digitalt samtykke fra kunderne. En løsning, der også sikrer, at GDPR-reglerne for opbevaring af persondata overholdes, og at kunderne kan holde styr på, hvordan deres egne data bliver brugt.

e-nettet er en datajæger

e-nettet er populært sagt på en konstant jagt efter digitale optimeringer på vegne af finanssektoren. Jagten sættes typisk i gang ved, at e-nettet enten får en forespørgsel fra bankerne om, hvorvidt et bestemt område kan optimeres, eller man kommer selv med idéer til bankerne. Løsningerne omfatter typisk enten optimering af dataoverførsel internt mellem bankerne eller mel-

lem bankerne og andre aktører, fx offentlige myndigheder eller andre sektorer. Hvis data tilhører banken eller realkreditinstituttet, så er det e-nettet, der laver løsningen. Det gælder eksempelvis restgældsoplysning, engagementoverførsler og e-bolighandel. Hvis data hører til andre steder, herunder hos offentlige myndigheder, så ligger løsningen typisk hos den offentlige myndighed, og så er det op til e-nettet at tage dialogen med den offentlige myndighed i forhold til at nyttiggøre data i samarbejde.

“Det stærke holdepunkt, vi har, er samarbejdet med det offentlige. Vi har løbende dialog med offentlige styrelser og myndigheder, hvor vi udveksler idéer og erfaringer, og hvor vi orienterer hinanden om relevante projekter, der er i gang. Tidligere var vi et sted, hvor vi modtog bestillinger på opgaver, men nu er vi mere opmærksomme på at se, hvor der er sweetspots i samarbejdet mellem bankerne og det offentlige eller mellem bankerne. Og hvor man kan gøre samarbejdet bedre,” siger Michael Hald Graversen.

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, Udviklings- og Forenklingsstyrelsen, Geodatastyrelsen og Skattestyrelsen er blot nogle af de styrelser, e-nettet jævnligt mødes med.

“Vi kan se, at samfundet og bankerne får glæde af, at vi bygger bro mellem både bankerne internt og mellem bankerne sam-

let som sektor og den offentlige sektor. Og vi ser det i stigende grad som en del af vores opgave at optimere de digitale flows på tværs af de aktører, vi samarbejder med.”

Bæredygtighed kommer mere i fokus

Dødsbobehandling er et af de områder, der, ifølge Michael Hald Graversen, kan gøres langt mere smidig fremadrettet. I dag er der nærmest intet, der er digitaliseret. Det er en kompleks og meget analog proces, der samtidig kan være særligt frustrerende for de efterladte at få styr på. Et andet område, e-nettet arbejder på, er løsningen eBankskifte, der skal gøre det endnu lettere og hurtigere at skifte bank.

Når man ser lidt længere ud i fremtiden, så forventer Michael Hald Graversen, at bæredygtighedsagendaen for alvor vil sætte sit præg på udviklingen, og at vi vil se flere digitale løsninger fra e-nettet og den finansielle sektor, som understøtter en bæredygtig transformation.

“Vi er i en situation lige nu, hvor bankerne og den finansielle sektor er i fuld gang med at integrere bæredygtighedsagendaen ind i deres forretningsmodeller, og her står e-nettet også til rådighed med at sondere terrænet for data og digitale løsninger. Vi ved ikke præcist, hvor vi ender henne, men processen er sat i gang,” siger Michael Hald Graversen, der som eksempler nævner særligt favorable lån til udskiftning af oliefyr, elbiler, belåning af ejendomme i udkantsdanmark og yderligere uddannelse af rådgivere som tegn på en finansiell sektor med en mere bæredygtig tænkning.

I starten af 2022 introducerede e-nettet således også Klimadata, der betyder, at rådgivere har adgang til vigtig viden om klimaets påvirkning af en ejendom og dens omgivelser – og således et endnu stærkere grundlag for korrekt ejendomsvurdering og god kunderådgivning. I Klimadata indgår nøgletal med fokus på ‘Oversvømmelse fra hav’, ‘Oversvømmelse fra skybrud’, ‘Oversvømmelse fra grundvand’ og ‘Risiko for kysterosion’. Under udviklingsområdet Bæredygtig Finans er e-nettet desuden også ved at undersøge, om der findes muligheder for at skabe digitale løsninger baseret på data, der kan være med til at optimere indsigter i bæredygtige investeringer i værdipapirer. ■

OM E-NETTET

e-nettet samler finanssektoren og digitaliserer Danmark ved at udvikle unikke løsninger, der leverer konkret værdi til kunder, borgere og samfund

Når en kunde skifter bank uden knas. Når en digital tinglysning sker med få klik. Når en bolighandel kører friktionsløst. Så har e-nettet bygget de usynlige løsninger, der leverer synlige gevinster til alle

e-nettet er ejet af medlemmerne af Finans Danmark og har gennem mere end 20 år været med til at drive digitaliseringen af Danmark. Det fortsætter man med. Derfor er e-nettets vision at styrke Danmarks førerposition som verdens bedst digitaliserede samfund

Fri adgang til vejrdata styrker vækst og grøn omstilling

Ikke mange i den brede befolkning ved det, men den danske vejrmyndighed, DMI, har gennemgået en stor forandring de senere år. Fra at man tidligere var fokuseret på at være beredskabsmyndighed og leverandør af en række konkrete vejrrelaterede services, er man i højere grad i dag leverandør af data om vejret. En forandring, der er med til at skabe vækst i erhvervslivet, forstærke den grønne omstilling og gøre plads til mere iværksætter.

“Vi ser nu, at flere og flere virksomheder benytter sig af vores data, og vi ser en generelt stor spredning i, hvilke virksomheder der henter og bruger data. Interessen understreger, at data skaber værdi”

Morten Thaarup, afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring, DMI

FOTO: CLAUD BECH

DMI indsamler døgnet rundt og året rundt enorme mængder af data om vind, vejr, vandstand, klima osv. Data, som DMI bruger til at lave vejrudsigter, varslinger, klimastatistikker og -prognoser samt vejr- og klimamodeller. Tidligere har vejrdata til en vis grad været udarbejdet af DMI for DMI. Og de er næsten udelukkende blevet brugt i forbindelse med at udfylde de opgaver og services, DMI er forpligtet til at udføre som det, der hedder meteorologisk beredskabsmyndighed. Alt sammen har gjort, at data hidtil har ligget trygt og godt på DMI's egne servere, tilgængelige primært for DMI. Men i 2018 skete der en betydelig forandring i selve lovgrundlaget for DMI. Man besluttede fra politisk side, at vejrdata skulle gøres frit tilgængelige for alle. Med initiativet Strategi for Danmarks Digitale Vækst blev det slået fast, at de data, som DMI i flere menneskealdre har indhentet til eget brug, nu skulle ud at skabe vækst i erhvervslivet. Dermed lagde Danmark sig i slipstrømmen af en international trend.

“Vi bryster os i Danmark af, at vi er på forkant med den digitale udvikling, men på lige netop vejrdata var vi faktisk bagefter de lande, vi sammenligner os med. I andre lande havde man for længst gjort vejrdata frit tilgængelige, og med gode erfaringer,” siger Morten Thaarup, der er afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring hos DMI.

De første data, der blev gjort offentligt tilgængelige, var ob-

OM MORTEN THAARUP

Morten Thaarup er født i 1983 og uddannet cand.scient. adm. fra Roskilde Universitet i 2011

Siden 2018 afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring hos DMI

Fra 2016 til 2018 kontorchef i Skatteministeriet med ansvar for Data til de nye ejendomsvurderinger (ICE)

Fra 2015 til 2016 specialkonsulent i Skatteministeriet

servationsdata om temperatur, nedbør og vind. Derefter fulgte data om vandstand, lydndata og de såkaldt bearbejdede data som klimadata og radardata, mens sidste trin på trappen er prognosedata, der bliver gjort tilgængelige i løbet af 2022.

Landbrug, energi, vand og varme

Det er, ifølge Morten Thaarup, svært at sætte tal på effekten af denne nyttiggørelse af data, men forskellige analyser har anslået, at frie vejrdata skaber samfundsmæssig værdi svarende til mellem 100 og 200 millioner kroner om året.

“Traditionelt set har vores data været bag en betalingsmur, og det vil sige, at man tidligere godt kunne købe dem, men det var der ikke så mange, der gjorde. Vi ser nu, at flere og flere virksomheder benytter sig af vores data, og vi ser en generelt stor spredning i, hvilke virksomheder der henter og bruger data. Interessen understreger, at data skaber værdi,” siger Morten Thaarup.

OM DMI

Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) er med sin 150-årige historie en af de ældste statslige institutioner i Danmark. I dag er DMI en sammenlægning af det tidligere Meteorologisk Institut, Flyvevejr tjenesten og Forsvarets Vejr tjeneste og hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

DMI betjener samfundet med meteorologisk viden og data inden for rigsfællesskabet Danmark, Færøerne og Grønland med omliggende farvande og luftrum. Opgaverne dækker vejr, klima og hav. De strækker sig fra at udsende vejrudsigter og varsle om farligt vejr til at producere isinformation for Grønland og udvikle fremtidige klimascenarier til brug for klimatilpasning i Danmark.

POINTER
FRA
ARTIKLEN

- ✓ Vejrdata skaber vækst og effektivitet i erhvervslivet
- ✓ Samfundets fokus er i højere grad på værdien af data til grøn omstilling end på den samfundsøkonomiske værdi af data
- ✓ Øgede krav om mere præcise data i fremtiden

“Vi bryster os i Danmark af, at vi er på forkant med den digitale udvikling, men på lige netop vejrdato var vi faktisk bagefter de lande, vi sammenligner os med. I andre lande havde man for længst gjort vejrdato frit tilgængelige, og med gode erfaringer”

Morten Thaarup, afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring, DMI

“Frigørelsen af data betyder, at disse sektorer nu selv kan hente de data, de skal bruge, og analysere på dem efter eget behov, frem for at være afhængig af de analyser og prognoser, DMI udarbejder – eller købe os til at gøre det for dem. Og det er måske en af de stærkeste pointer omkring frigørelse af data: At det fremover er op til markedet at definere, hvor data skaber værdi”

Morten Thaarup, afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring, DMI

Der er grundlæggende to områder, hvor de såkaldt frie data skaber betydningsfuld samfundsmæssig gevinst. Det ene er i de sektorer, hvor viden og information om vind, vejr og vandstand har direkte konsekvenser. Det gælder eksempelvis landbrug, fiskeri, transport og logistik samt el-, energi- og fjernvarmeforsyning. Her er frie vejrdata med til bl.a. at skabe en mere effektiv ressourceudnyttelse.

Filosofien bag beslutningen er da også, at vejrdata skaber mest nytte ved at blive delt med de sektorer, der er afhængige af vejret. Man overlader det derfor nu til erhvervslivet at afgøre, hvordan de vil bruge data ud fra princippet om, at det er dem, der ved bedst, hvordan data skaber værdi.

“Frigørelsen af data betyder, at disse sektorer nu selv kan hente de data, de skal bruge, og analysere på dem efter eget

behov, frem for at være afhængig af de analyser og prognoser, DMI udarbejder – eller købe os til at gøre det for dem. Og det er måske en af de stærkeste pointer omkring frigørelse af data: At det fremover er op til markedet at definere, hvor data skaber værdi, fremfor at det historisk har været op til DMI,” siger Morten Thaarup.

Bølge af digitale startups

Det andet område, hvor vejrdata er med til at skabe vækst, er inden for digitale virksomheder, typisk startups, hvor tilgængeligheden af data skaber nye forretninger, der producerer nye produkter og services. DMI befinder sig med det nye setup således i en helt ny konkurrencesituation.

“Før 2019 var det primært os selv, der brugte data til at udføre vores myndighedsopgaver. Fremover skal vi stadig leve op til vores myndighedsrolle, men vi konkurrenceudsætter os selv i den forstand, at vi giver alle andre lige så gode muligheder for at lave vejrudsigter, prognoser osv., som vi selv har,” forklarer Morten Thaarup, der ser positivt på udviklingen.

“Efterhånden som vi åbner for vores data, ser vi mange kreative måder, som data kan bruges på, og som vi ikke på forhånd havde forudset. Og der er også en vigtig læring i det her: Vi ser meget mere værdiskabelse, end vi havde forestillet os,” fortæller han og nævner startups som Dryp, DinGeo og Woodsense som nogle eksempler på virksomheder, der bruger data til at udvikle nye produkter og services.

Jo flere data, der bliver brugt, des mere viden får DMI om efterspørgslen, og Morten Thaarup er overbevist om, at efterspørgslen kommer til at påvirke udbuddet. Men kun til en vis grad, for DMI er meget bevidst om at holde sig inden for sin myndighedsrolle. Og på den måde lade det private marked afgøre, hvilke nye produkter og services der er plads til. “Lige nu arbejder vi på at få udbuddet på plads, og så dirigerer vi det fremtidige udbud ud fra efterspørgslen. Men vi er meget opmærksomme på, at det ikke er vores opgave at lave produkter og services i konkurrence med andre.”

Mere fokus på grøn omstilling

Allerede nu mærker DMI en forandring i efterspørgslen. Særligt i retning af mere præcise data. Både i forhold til at få mere fintmaskede data på geografiske områder og i forhold til mere præcision i forhold til de specifikke data, der måles på.

“Det, vi vil se i den forbindelse, er, at vi formentlig får flere og flere radarmålinger fremover, fordi de på mange måder er mere præcise end de nedbørsmålere, vi har placeret forskellige steder i landet,” siger Morten Thaarup.

Hvor der i udgangspunktet var stort fokus på den samfundsmæssige effekt af frigørelsen, ser han en stigende interesse for vejrdatas indvirkning på den grønne omstilling.

“Der er sket et interessant skifte i forhold til de forventede effekter af frie vejrdata. Jeg oplever, at der er mindre fokus på den samfundsmæssige effekt i et økonomisk perspektiv, mens der er mere fokus på de klimamæssige effekter. Jeg er ikke i tvivl om, at vi kommer til at se, at vejrdata vil få en afgørende effekt på, hvordan vi nedbringer CO₂-aftrykket i mange brancher og sektorer,” siger Morten Thaarup. ■

“ Jeg oplever, at der er mindre fokus på den samfundsmæssige effekt i et økonomisk perspektiv, mens der er mere fokus på de klimamæssige effekter. Jeg er ikke i tvivl om, at vi kommer til at se, at vejrdata vil få en afgørende effekt på, hvordan vi nedbringer CO₂-aftrykket i mange brancher og sektorer “

Morten Thaarup, afdelingschef for afdelingen Frie data, risiko- og kvalitetsstyring, DMI

Tillid i et stærkt fællesskab

Hos PwC ved vi, at fleksibilitet og udviklende rammer og opgaver i et stærkt fællesskab er afgørende for en spændende karriere med international rækkevidde. Og som markedsleder tilbyder vi det bedste afsæt for din udvikling, uanset om du som Morten vælger at rådgive om strategi og rapportering inden for bæredygtighed eller noget helt andet. For hos os er mulighederne næsten lige så mange, som vi er mennesker.

Vi ser mangfoldighed som en fordel og arbejder alle for at styrke tilliden i samfundet og løse væsentlige problemstillinger. Det gør vi for mere end 30.000 kunder herunder Danmarks mest toneangivende virksomheder i det private erhvervsliv og det offentlige – og det er vi i øvrigt stolte af at få lov til.

Morten Lagstrøm fra PwC rådgiver virksomheder om strategi og bæredygtighed

Vil du udvikle dit talent hos os?
Så tjek pwc.dk/karriere-i-pwc

Læs CXO Magasinet på

www.cxomagasinet.dk

pwc

Revision. Skat. Rådgivning.

Kr. 100,-

Succes skaber vi sammen ...